

L I E T U V I Ų

DIENOS

SIMAS KUDIRKA

LITHUANIAN DAYS

JANUARY,

1975

1975 M. SAUSIO MĖN.

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2915

1975, sausis Nr. 1 (150)
Eina XXVI metai
January, 1975 No. 1 (150)
Volume XXVI

Redaktorius / Editor

DALILA MACKIALIENĖ

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1. Single Copy \$1.

Prenumerata metams \$10.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$10 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$15.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California"

TURINYS / CONTENTS

Vladas Pažiūra, Simo Kudirkos viešnagė Los Angeles mieste.	3-7
Jurgis Gliuda, Dramos finalas. Fragmentas. 8 Iš knygos "Simas".	
Nerima Narutė, Trys eilėraščiai.	9
Zenta Maurina, Didysis Ramintojas.	10
Pasakojimas. Iš latvių k. vertė A. Tenisonas	
Jausmai. A. Pagramančio satyra.	12
KNYGOS IR AUTORIAI. Kronika.	13
TEATRO FESTIVALIS. Foto reportažas ..	14-15
Trečią kartą. A. Kairys.	14
Hartfordo Lituianistinei mokyklai 25 metai.	
J. Bernotas.	16-17
M. Ivanauskas, D. R. Stončiutės grafika. ..	18

ENGLISH SECTION

The Liberation of Simas Kudirka.	19
Compiled by A. Milukas.	
"Let Our Country Go". By I. Leonavičiūtė..	20
His Life was Transformed by a Library.	21
Artistic and Sturdy.	21
VLIK and Lithuanian Sovereignty.	22
Administracija rašo.	22

Lietuvių Radijo programos.	23
---------------------------------	----

SU ŠIUO NUMERIU

atsisveikinu su Lietuvių Dienų žurnalo redaktorės darbu, kuriame teko išbūti dvejus su puse metų. Per tą trumpą laiką įsigyta patirtis, man visiškai naujoje srityje, praplėtė mano supratimą apie spaudos darbą.

Esu labai dėkinga L.D. leidėjui A. Skiriui už L.D. redaktorės pareigų patikėjimą. Dėkinga esu Antanui Milukui, anglų k. redaktoriui, už jo malonų bendradarbiavimą. Bet mano didžiausia padėka priklauso buvusiam L.D. redaktoriui Bern. Brazdžioniui, kurio prityrusi šiame darbe ranka, atvira širdis, patariantis žodis pelengvino man atlikti pasiimtą darbą.

Taip pat ačiū visiems mieliems skaitytojams, spaudos bendradarbiams ir foto menininkams, kurių talka L.D. žurnalas galėjo būti toks, kokį jie sukūrė.

Praleistas L.D. redakcijoj laikas visada liks mielu ir šiltu prisiminimu. Ne viena čia prabėgusi minutė buvo pajvairinta netikėtai gimusių poezijos posmu, politinėmis bei visuomeninėmis diskusijomis, išpūdžių pasidalinimu su besilankančiais iš kitų miestų, net kitų kraštų svečiais, kurie buvdami Los Angeles apsilankydavo ir LD leidykloje.

Pasitraukimo priežastis: laiko stoka. Daugiausia savo laiko skyriau ir toliau noriu skirti teatrui. Vis daugiau atsiranda lietuviško jaunimo, norinčio įsijungti į teatro darbą, tad noriu daugiau laiko turėti jiems ir lietuviškajam teatrui.

DALILA MACKIALIENĖ

Ar domiesi gyvenimu Los Angelėse ir visoje Kalifornijoje bei Amerikos Vakaruose?

Užsisakyk metams Los Angeles mieste leidžiamą laikraštį "Amerikos Lietuviai Vakaruose".

Prenumerata metams \$4.00
Adr.: 4366 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029
Susipažinti siunčiame nemokamai.

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Simas Kudirka. Lietuvis jūrininkas, prieš 4 metus norėjęs pasiekti laisvę, išsokdamas iš sovietų laivo į Amerikos pakrančių laivą, bet amerikiečių gražintas sovietams, kurie jį sumušę ir surištą parvežė į Lietuvą, ten nuteisė ištrimimu į Sibiro koncentracijos stovyklą.

Pernai metų gale atvykęs į JAV-bes, laisvųjų lietuvių, Amerikos valdžios žmonių pastangomis išvaduotas iš sovietijos, šiandieną S. Kudirka, kaip mūsų laisvės kovų didvyris ir Lietuvos laisvės troškimo simbolis, stoja į naują Tėvynės laisvinimo frontą, lanko JAV lietuvių kolonijas, pasakodamas savo pergyvenimus ir pavergtųjų kančias, laisvės viltis ir siekimus.

Foto L. Kantas

● Simas Kudirka was a Lithuanian sailor whose unhappy leap into Freedom from a soviet ship at the shores of the United States on Nov. 23, 1970, seemed frustrated by the soviet forceful action. Nevertheless it has now been brought to a happier conclusion after 4 years of concerned humanitarian vigilance on the part of US officials, of media representatives, and by the sustaining efforts of Free World Lithuanians as well.

Some of the stories covering this drama of 4 years and its present finale are presented in the English and Lithuanian sections of this issue.

PASKUTINIS PSL. / BACK COVER

Uršulės Astrienės originaliais šiaudinukais papuošta kalėdinė eglutė Jaunimo Centre, Chicagoje. Foto Alg. Kezys, SJ.

U. Astrienė iš Grand Rapids, Mich., yra pasižymėjusi mūsų liaudies darbų menininkė. su savo originaliais iš tikrų šiaudų padarytais kalėdiniais papuošalais bei koplytėlių, tulpių, gėlių, paveikslų, velykinių margučių parodomis aplankiusi ne vieną lietuvišką koloniją.

Jos darbai puošia ne tik lietuvių, bet ir kitataučių namus ir muziejus.

● The Christmas-tree at the Lithuanian Youth Center, Chicago, Ill. was adorned with folklore straw ornaments.

SIMO KUDIRDOS VIEŠNAGĖ LOS ANGELES MIESTE

Rašo Vladas Pažiūra

Simas Kudirka su žmona ir motina atvyko į Los Angeles gruodžio mėn. 19 d. vakare. Jau sekančios dienos ryte turėjo priėmimą pas miesto burmistrą ir miesto valdybą. Burmistras Simą Kudirką labai nuoširdžiai pasveikino, suteikė jam Los Angeles miesto garbės piliečio titulą ir įteikė paaukuotą raktą. Simas Kudirka padėkojo burmistrai ir Los Angeles gyventojams už suteiktą jam garbę ir užtikrino, kad jis Amerikos neapvils ir jos vėliavą, kuri neša žmonijai laisvę, gerbs ir iki mirties už ją kovos.

Miesto valdyba, įvertindama Simo Kudirkos kančią, didvyriškumą ir jam padarytą skriaudą, įteikė specialų atžymėjimą. Simas, dėkodamas miesto valdybai, pareiškė, kad sovietinis komunistinis imperializmas yra baisus. Jis graso visam laisvam pasauliui. Amerika turi budėti ir nepasiduoti užliūliavimui, melui ir brutalumui. Palinkėjo visiems linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujų Metų.

Spaudos konferencijoje Simas pasakė, kad Lietuvoje ir bendrai visoje Sovietijoje tikėjimas yra labai persekiojamas ir slopinamas. Komunistai nori bažnyčią sunaikinti iš vidaus. Į kunigų seminarias infiltruoja savo agentus, kurie būdami komunistai, veiktų kaip kunigai. Jie nori turėti kunigų, kurie nešiotų kryžių ant krūtinės, kišenėje laikytų komunistų partijos bilietą, o prie šono turėtų pasikabinę revolverį. Štai tokie kunigai palaužtų žmonių pasitikėjimą Katalikų Bažnyčia. Žmonės neitų išpažinčių, neimtų sakramentų. Tačiau ši komunistų klasta yra žinoma ir vargu ar pasiseks tai pilnumoj įvykdyti. Paklaustas, ar Simas sugrįžtų į Lietuvą, jei ji taptų laisva, nedvejodamas atsakė: "Taip! Tuoj pat."

Toliau seka Simo Kudirkos mintys iš kalbų, pasakytų šv. Kazimiero Šeštad. Lituanistinės Mokyklos ir Los Angeles lietuvių visuomenės surengtuose pagerbimuose gruodžio mėn. 21 ir 22 dienomis.

Simas Kudirka su žmona Eugenija.

● Simas Kudirka and his wife Eugenia.

Thomas J. Meskill, Connecticuto gubernatorius sveikina simą Kudirką specialioje audiencijoje kapitoliuje.

Foto A. Dziko

● T. J. Meskill, governor of Connecticut, receives S. Kudirka in the State's Capitol.

MIELI MANO TAUTIEČIAI, SESĖS IR BROLIAI LIETUVIAI, —

taip kreipėsi Simas Kudirka į susirinkusius: — Leiskite man jus visus karštai pasveikinti šventų Kalėdų proga, kurios jau čia pat ir palinkėti geros sveikatos, tyro džiaugsmo, laimės besibaigiančiais ir ateinančiais metais. Kad Dievas laimintų jus ir jūsų šeimas, kad įdiegtų ir duotų jėgų kovoje už laisvę mūsų Tėvynės ir aplamai visų tų kraštų, kurie šiandien vaitoja po rusišku komunistiniu, imperialistiniu, raudonu padu.

Kalbu ne tik tai už save, bet ir už mūsų pavergtą tautą ir aplamai visas rusų pavergtas tautas ir vardu tų, kuriuos aš taip neseniai palikau už spygliuotų vielų, už kalėjimų sienų. Mes esame daug kalbėję apie mūsų Tėvynės likimą, apie likimą visų pavergtų tautų ir apie jus, esančius čionais išeivijoje, garbingus, nepalūžtančius ir taurius. Manau, kad turiu teisės perduoti tų visų dorųjų ir ištikimųjų tautos dukrų ir sūnų sveikinimus jums ir padėkoti jums visiems dideliems ir mažutėliams už jus tą nuoširdžią ir giliai žmogišką kovą, kurią vedėte atsitikus nelaimei su manimi ant Vigilant laivo. Ačiū jums už jūsų nemigą, vieningą protestą ir nepailstamą darbą per tuos beveik 4 metus. Ačiū už jūsų pareiškimus spaudoje ir už jūsų laiškus aukštiems šios šalies pareigūnams, už jūsų maldas, kurias

buvo išklausytos. Kova, atrodžiusi beviltiška, apsilaukė pergale. Štai aš su šeima jūsų tarpe.

Ta kova laimėta vienybėje. Vienas žmogus, kaip kad ir aš ant Vigilant borto neįstengiau nugalėti, nes priešų buvo ir yra daug. Priešai yra negarbingi, žemos moralės, bet aukšto proto — suklaidinto proto, vedančio į apgaulę, melą ir vergiją. Vienybė yra didelė jėga. Mūsų tautos partizanai išsilaikė tėviškių laukuose ir miškuose, arba išblaškyti kaimuose, mirtį nešančiuose, Rusijos tyruose. Susikaupkime prie jų kapų, tų geriausių mūsų tautos dukrų ir sūnų, kurie taip didžiai mylėjo savo tėvynę ir atidavė viską, ką turėjo: savo jaunystę, savo meilę, savo ateitį, savo turtą. Tat eikime vėl darniai, vieningai, pasitikėdami vienas kitą. Tegu Dievas neleidžia, kad mūsų tarpe atsirastų Judošius, kuris bučiuotų ir išduotų. Prašykime Dievo, kad mes būtume vieningi, ryžtingi, ištikimi, taurūs savo sielos viduje, kad eitume visi pagal savo sąžinę ir protą. Kad mes derintume savo protą su sąžine. Būkime tikri, kad Dievas mus laimins, nes tos vieningos jūsų kovos pavyzdys, kovos laimėjimas, esu aš su šeima.

Esu tikras, mes eisime ir toliau susikaupę iki galutinio tiesos ir laisvės suklestėjimo visame pasaulyje. Idant JAV laisvės vėliava, kuri gina tikrąją taiką ir tikėjimą, galų gale išvestų mus į taip trokštamą laisvę, kurios mes esame netekę nuo 1940 m. Likime tat

ištikimi iki tų dienų, kuomet Gedimino kalne bus iškelta lietuviška vėliava ir bus giedamas Tautos Himnas iš visų krūtinų, iš visos širdies ir bus garbinamas Visatos Kūrėjas, nesislepiančias ir nebijantis, kad už tai bus ištremtas Sibiran.

Kaip malonu jus matyti čionai. Kaip malonu pajusti jūsų širdies virpesį, kuomet jūs kalbate šioje salėje ir aplamai šiame laisvame krašte. Visur jaučiamas tyras nuoširdumas. O tyrą nuoširdumą gali duoti tik teisingas žmogaus auklėjimas, kurs yra galimas laisvoje šalyje, kurios konstitucija yra giliai žmoniška, kurios vėliava neneša vergijos, ne tik pasauliniu mastu, bet ir vietiniu mastu — šiai tautai.

Aš jaučiu gilų lietuviškumą mūsų išeivijoje. Jūs mokate galvoti lietuviškai. Jūsų dvasia yra lietuviška. Svarbu, kad jus, mano jaunoji karta, moko tiesą mylintieji jūsų mokytojai. Kad jūs augate geros ir aukštos moralės šeimose. Kad prieš pamokas prašote Dievo palaimos ir dėkojate už suteiktas žinias ir gėrybes. Mums svarbu žinoti, kas esame. Svarbu suprasti savo istorijos gelmes. Kodėl gi lietuvių tauta, nors ir negausi, neišnyko iki šių dienų, nežiūrint nepaprastai sunkių kovų, nežiūrint galingų kaimynų, kurie iš vakarų, o ypatingai mirtį nešančių rytų, mus stengėsi pavergti, nualinti, nutautinti. Bet šiandien mes, nors, deja, ir pavergti, nors šimtai tūkstančių tautos dukrų ir sūnų užmigo amžinu miegu Sibire, nors

dešimtys tūkstančių buvo priversti pasitraukti iš Lietuvos ir rado prieglobstį laisvame pasaulyje, mes vistiek išlikome nepalaužti, nepaklupdyti. Išlikome lietuviais. Kame yra toji stiprybė? Josios pagrindinis kertinis akmuo yra 10 Dievo Įsakymų. Greta jų yra mūsų Tautos Himnas. Iš pirmo žvilgsnio atrodo taip maža tereikia. Tačiau reikia įsigilinti į kiekvieną punktą iš 10 Dievo Įsakymų. Įsigilinti, bet neišmokti tik atmintinai ir kaip žirnius paberti į sieną. Reikia viską suvirškinti, įsisąmoninti, kad tas įėjimas į sąžinę, į smegenis, tuomet nė jokia vergija, nė joks artimas susitikimas su beviltiška padėtimi jūsų nepalauš. Jūs išliksite grakštūs, nežiūrint ar tai būtų vienos tautos koncentracijos stovyklos, ar tai būtų pragaraiški rusiškojo barbaro, komunistinio žmogėdros stovyklos ir kalėjimai.

Labai prašau nepamiršti savo tautiečių pavergtoje Lietuvoje. Reikia stengtis su jais suartėti, tačiau reikia skirti mūsų tautiečius, kurie yra tautiečiai iš didžiosios raidės ir tautiečiai aplamai paėmus. Yra tautiečių, kurie liko ištikimi Lietuvos vėliavai, liko ištikimi šventajai Katalikų Bažnyčiai, liko ištikimi lietuvių Tautos Himnui — Lietuva Tėvynė Mūsų — yra tautos didvyriai, tautos kankiniai. Tat važiuokite į mūsų tėviškes, į mūsų okupuotą, kenčiančią Lietuvą. Nukreipkite tenai savo dukras ir sūnus, tik nepamirškite vieną. Tai yra ypatingai svarbu. Su kuo bendrausite tenai nuvykę. Kaip at-

Simas Kudirka pasirašo J. Gliados knygoje.
Foto P. Jasiukonis
● S. Kudirka signs in the book "Simas",
written by Gliada.

Kudirkos šv. Kazimiero par. bažnyčioje, Los Angeles, Calif.
Foto L. Kantas
● S. Kudirka and wife Eugenija at St. Casimir's Church in Los Angeles.

Kons dr. J. Bielskis sveikina S. Kudirką.
Foto L. Kantas
● Lith. Consul Gen. in Los Angeles, Dr. J. J. Bielskis, congratulating S. Kudirka

skirti šiukšles nuo branduolio, pelus nuo grūdų? Kaip atrinkti iš čionai pribrendusius mūsų jaunikačius ir jaunuoles, idant jie pilnai suvoktų kas yra okupantas, kas yra komunistas, kas yra tos balerinos, kurios taip grakščiai sukasi ant ledo ir tos gulbės, kurios jums taip aktyviai rodo atvažiavę iš komunistinio lagerio, atsiųsti Kremliaus komunistinių politikų, kaip Suslovas. Tai raudonasis inkvizitorius, kurs Stalino buvo pasiųstas į Lietuvą, idant su lietuviais išdaviškai komunistais palaužtų mūsų tautos didvyrišką pasipriešinimą 1945-47 m. Po Stalino mirties ir po Chruščiovo praplėstos geležinės uždangos, pasirodė visa šlykštybė to bedievio ir nužmoginto tirono. Tačiau visa ši šlykštybė dabar yra užsidėjusi naują skraistę, kaip kad aš šį naują švarkelį, nes iš Lietuvos atvažiavęs buvau apsivilkęs kitaip. Tačiau mano dvasia nuo to nepasikeitė. Aš jus maldauju, dėl Dievo meilės, žinokite vieną aksiomą, kad dvasia tų valdovų, sėdinčių tiek Maskvoje, tiek visose respublikų sostinėse, tiek mūsų Vilniuje, yra pragariška, nepakeičiama. Ji atmeta, kas yra dora, teisinga, gera, kas veda į šviesą ir meilę. Maskvos valdovo tarnai, sėdintieji Vilniuje ar kitur, yra dar blogesni, nes jie yra kolaborantai. Kolaborantas visada yra blogesnis žmogus, nes jis turi prisitaikyti, kiekvienu momentu prisikoreguoti ir pažvelgus tikrai į tą šalį, momentaliai spręsti, ar dabar nusišypsoti, ar padaryti rūškaną išvaizdą. Dėl Dievo meilės, dar kartą kartoju, būkite atsargūs važiuodami patys ir siųsdami savo dukras ir sūnus. Paruoškite juos, kad jie mokėtų at-

S. Kudirka kalba Clevelando miesto savivaldybės posėdžių salėje. Šalia vertėjas A. Rukšėnas ir miesto meras R. Perk. F. V. Bacevičius

● Simas Kudirka received in Cleveland as speaker, mayor R. Perk attends.

S. Kudirka kalbasi su gen. Raštikiu.

Foto L. Kantas

● Simas Kudirka in conversation with gen. Stasys Raštikis, Los Angeles.

rinkti tas šiukšles ir su jomis liktų formalūs. Nebijokite pasakyti jiems tiesiai į akis visą tai, ką mes jaučiame širdyje, ką mes suvokiame savo protu. Pasakykite jiems, kad vergija niekuomet nebuvo laisvė. Okupacija niekad nenešė geros ir aukštos dvasios. Okupacija nešė vien tik demoralizaciją, nežiūrint ar tai būtų aukštos kultūros okupantas, ar tai būtų žemos bedieviškos moralės, rusiškasis okupantas, komunistiškas imperialistas, kurs stengiasi visame pasaulyje paskleisti vien tik nesantaiką, nepasitikėjimą, puvinį ir savo raudonąją komunistinę ligą, kas yra dar baisiau negu vėžys. Vėžiu susergas vienas antras individas. Jis eina į kapą neapteršdamas aplinkos. Rusiškasis komunistas, komunistinis supuvėlis skleidžia ir nuodija atmosferą, prisidengęs gražiu žodžiu, nes yra tam paruoštas, nes jo smegenys yra išdresiruoti ir vienaip ir kitaip. Jis yra išmintingas, bet jo išmintis nesuderinta su sąžine. Jis nuo sąžinės yra atitrūkęs, kadangi netiki nei į Dievą, nei į velnią. Su tokiu žmogumi negalima turėti kontakto, negalima juo pasikliauti. Jam reikia sakyti tiesą. Nebijoti tos tiesos skleisti. O ilgainiui gal

Los Angeles Lituanistinės mokyklos vaikų Eg-lutėj S. Kudirkos pagerbimas. Iš kairės: mokyklos vedėjas Vl. Pažiūra, Kudirkų šeima, prel. J. Kučingis. Foto P Gasparonis

● Christmas-tree celebration in honor of S. Kudirka at Los Angeles Lituanistic School: with school master and parish rector.

Simas Kudirka kalba Los Angeles visuomenei.

● S. Kudirka addresses Lithuanians of Los Angeles. Foto L. Kantas

Los Angeles šv. Kazimiero par. klebonas prel. J. Kučingis įteikia S. Kudirkai čekį — Los Angeles lietuvių suaukotą piniginę dovaną.

Foto L. Kantas

● Rt. Rev. J. Kučingis, rector of St. Casimir parish church, presents S. Kudirka with a donation of Los Angeles Lithuanians.

ir jisai susipras, kaip ir mūsų vienas nelaimingas tautos sūnus, kurs mirties patale, kuomet jau buvo vėžio ligos pakirstas, buvo paklaustas vieno dvasininko: "Na, ką tu, prieteliau, dabar manai? Kas tavęs laukia, kai tu užmerksi akis?" Jis atsakė: "Aš labai norėčiau tenais nieko nesutikti, nieko nerasti." Tai buvo kun. Ragauskas, kurs vedęs nežmonišką kovą prieš religiją. Daug ką yra suklaidinęs. Ir ant jo pečių, ant jo sąžinės krenta gal prakeikimas Kūrėjo ir visų dorų žmonių. Tat būkime atsargūs ir žinokime vieną, kad rusiškojo komunistinio terorizmo dvasia kaip buvo, taip ir išliko iki šių dienų tokia pat, tik dar daugiau paskendusi amoralizmo purve. Spiaudyti jam į veidą nereikia. Jam reikia pasakyti: prieteliau, tu eini klystkeliu.

Baigdamas noriu jums nuoširdžiai padėkoti už šį rodomą mums dėmesį, už malonias šypsenas ir tas mielas jūsų dovanas, kurias jūs įteikėte man simboliškai. Jūs jas įteikėte visiems ten likusiems, būsų pavergtos Tėvynės dukroms ir sūnams, Jūs jas įteikėte tiems, kurie šiandie beveik visų užmiršti miršta konsentracijos stovyklose, tiems partizanams, tiems Lietuvos kariams, kurie liko ištikimi ne taip, kaip aš per tuos beveik 4 metus, bet jie liki ištikimi per 10 — 15 — 20 — 25 — 30 ir net daugiau metų. Jie nepalūžo vien dėka to, ką anksčiau esu minėjęs. Tos jūsų dovanos išliks giliai mano sąmonėje ir aš tikiuos, kad apie tai mes pasakysime tiems savo tautiečiams, kurie baigia kraujuoti ir nykti toje pragariškoje, beširdžio, nužmoginto, netikinčio žmogaus sukurtoje tironijoje, bolševikinėje rusiškoje imperijoje.

Kovokime vieningai. Laimėsime. Dievas laimins mus.

VIRŠUJ —

Kudirkos priėmimo Los Angeles programos dalyviai ir rengimo komitetas. rašyt. J. Gliuda, sol. R. Dabšys, D. Mackialienė, sol. Dabšienė, sol. Ant. Pavasaris, M. Šulskienė, sol. A. Polikaitis, S. Kudirka, sol. J. Čekanauskienė, G. Kudirkienė, B. Seliukas, kom. pirm. J. Činga, V. Pažiūra, O. Razutienė, prel. J. Kučingis, ir taut. šokių šokėjos. Foto P. Jasiukonis

● S. Kudirka in Los Angeles: reception committee members and welcome program artists.

APAČIOJ —

Kudirkos pagerbimo dalyviai (dešinioji salės pusė) Pirmoje eilėje iš deš.: Rūta Kilmonytė, Kilmonienė, gen. Raštikis su žmona, kons. dr. J. Bielskis, S. Kudirka, G. Kudirkienė, prel. J. Kučingis ir kt. Foto P. Jasiukonis

● Participants of the welcomong event.

S. Puikūnienės padovanotas tortas Simo Kudirkos ir šeimos priėmimo banketui. Iš kairės: S. Puikūnienė, prel. J. Kučingis, G. Kudirkienė, S. Kudirka, jo motina Šulskienė, aktorė Rūta Lee-Kilmonytė. Foto P. Jasiukonis

● Mrs S. Puikūnas presented one of her famous special occasion cakes for the welcoming banquet of Simas Kudirka in L. A.

VIRŠUJ —

Simo Kudirkos pagerbimo metu Hartforde šešt. Lituan. mokyklos mokiniai svečią apdovanoja gėlėmis.

● Scholars of the Hartford Lithuanistic School presenting flowers to S. Kudirka.

VIDURY —

Po spaudos konferencijos — Iš dešinės: A. Dzikas, svečias svetimtautis, Z. Strazdas, Br. Zdanienė, S. Maltauskas, S. Kudirka, J. Kirkutis, Zita Dapkienė, J. Belezaras, Stp. Zabulis.

● After a press conference in Hartford, Conn.

APAČIOJ —

S. Kudirka pasirašo svečių knygoje Bostono šeštad. Lituanistinėj mokykl. Iš kairės: dr. K. Valiūnas, S. Kudirka, A. Gustaitis, mokykl. vedėjas.

Foto J. Rentelis

● Signing into the Guests' Book of the Lithuanistic School in Boston.

VIRŠUJ —

S. Kudirkos pagerbimas Clevelande. Kalba inž. R. Kudukis. Sėdi: LB apyl. pirm. J. Malskis, kleb. kun. G. Kijauskas, G. ir S. Kudirkos, Vliko pirm. dr. K. Valiūnas, A. Kalvaitis, A. Rukšėnas, knygos "Day of Shame" autorius.

Foto V. Bacevičius

● Honorary reception for S. Kudirka in Cleveland.

VIDURY —

S. Kudirka pasirašo knygoje Baltimorės Radijo valandėlės vedėjui K. Leskauskui laike meninės programos Washington. Pirmoje eilėje mayti — Dr. D. Krivickas, E. Genienė, G. Kudirkienė, O. Kajeckienė, S. Kudirka, Lietuvos Atstovas J. Kajeckas, dr. J. Genys; už jo — latvių diplomatas dr. Tomosns.

● Washington concert honoring S. Kudirka was attended by Baltic diplomats and other personalities.

APAČIOJ —

Simas Kudirka su žmona Gene meldžiasi Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos bažnyčioje Clevelande.

Foto V. Bacevičius

● S. Kudirka and his wife attending religious service in Cleveland's Catholic Church of Lithuanians.

DRAMOS FINALAS

Jurgis Gliuda

Paskutinis skyrius iš knygos "Simas"

Tuo tarpu per laivo garsiakalbių sistemą vis buvo įsakoma įgulai laikytis laivo apsaigoje, neiti į aukštutinius denius, neįsivelti į įvykį.

Nesveika ir sadistiškai dvokianti atmosfera ėmė sunkiai ir slogiai skleistis žmonių dvasioje. Besiribojantis su košmaru jausmas skleidėsi nuo retomis lempomis apšviestų Vigilanto denių, nuo toli iš tamsos spinksinčių šviesiais taškais Martha's Vineyard salos žiburių, nuo triukšmaujančių palaidos minios ekstazėje ir kraujo sujau-dintų sovietų laivo jūreivių, rėkaujančių, švil-piančių ir keikiančių tik už keliolikos pėdų at-stumo, tartum stovinčių jau ant Vigilanto denių. Tai panešėjo slogučiui, aprašytam Dostojevskio veikale, kur girtas sadistas, į vežimą prisisodi-nęs tuziną žmonių, negailestingai ir sistemingai, apskaičiuodamas pliekimo smarkumą, muša ir užmuša silpną, užguitą kuiną, nepajėgiantį sun-kaus vežimo pajudinti. Tai panešėjo į New Yor-ko gatvėje įvykdytą sadistišką žmogžudystę, kur su budelišku pamišimu buvo peiliu badoma Kitty Genovese tol, kol ji neteko gyvybės. Gat-vės gyventojai stebėjo pro langą žudynes, klau-sėsi aukos klyksmų, bet vengė įsivelti į įvykį ir suteikti pagalbą. Tai buvo dehumanacijos-nu-žmogėjimo rekordas.

Dehumanacijos tikslą sekdamas, Vigilanto gar-siakalbių sistema kartojo įsakymą visiems liktis apatiniaame denyje, neiti į viršų, neįsivelti į įvykį. Tas įsakymas liudijo, kad kažkas, nesivaizduo-jama su amerikinio laivo prestižu ir primity-viausiu humaniškumu, vyksta viršutiniame de-nyje.

Atkabintasis Vigilantas ėmė ryškiai siūbuoti ir pamažu slinkti išilgai sovietų laivo. Mašinos nedarbo, ir Vigilantas vos pastebimai, lengvai ir šmėkliškai stengėsi nuslinkti atokiau..

Atrodė, atsikabinimas buvo panikos pagim-dytas veiksmas, nes mažai betrūko, kad siautė-janti sovietų laivo minia įsiveržtų ant Vigilanto denio ir pradėtų tramdyti Kudirką.

Atvilkę į malūnsparnio nutūpimo aikštę, jie metė Kudirką ant grindų. Įsispyrę keliais į jo kūną, jie vertė Simą į atskleistą brezentinę pa-klodę, kad galėtų susupti jį taip sandariai, jog jis būtų visas kaip maiše. Tuose veiksmuose buvo matyti geras įgudimas. Sovietai jau visiškai valdė Simo kūną. Jis blaškėsi, dar buvo gir-dėti jo aikčiojamas šauksmas:

— Dėl Dievo, gelbėkite! — jis dar kreipėsi į amerikiečius, angliškai išrėkęs paskutinį pa-galbos šauksmą.

Sunkių batų spyriais sovietai kaitaliojo jo kūno padėtį, ištiesdami jo besiraivantį, besi-blaškantį, tartum iš vandens ištraukta žuvis, kū-ną, kad tik, akimirką pagavus, būtų galima ap-supti jį brezentu.

Hughes matė jų planą: mušti Simą per galvą, kad jis netektų sąmonės. Tada lengva elgtis su juo, kaip su negyvu kūnu. Jis matė stengiantis suvynioti Simo galvą ir pribėgęs atitraukė ruso ranką. Tačiau gaudytojai buvo apsvaigę nirštu. Niekas dabar nebekreipė dėmesio į Hughes di-rektyvas.

Staiga Kudirka nutilo. Balsas dingo, kaip nu-pūstas vėjo. Jis buvo mitriai pažabotas. Kamuolys, kurį atėjęs sovietas rodė amerikiečiams ir dūrė pirštu į burną, dabar buvo išmeigtas į Kudirkos burną.

23:15, ketvirčiui valandos nuslinkus nuo aliarmo "žmogus už borto", sovietai jau turėjo visą Simą savo kontrolėje. Simas gulėjo Vigi-lanto malūnsparnio nutūpimo aikštėje, suvynio-tas į brezentą, kaip suvynioja kokį nors rąstą, daiktą arba negyvą, jūroje sugautą kūną. Jis bu-vo pažabotas. Ir to dar maža: jis buvo virvių suveržtas per visą jo kūno ilgį, tankiai ir kietai.

Pagaliau tylą apsupo denius. Nebeskardėjo

šauksmai: "Help me! Oh, God! Comrades! God, help me!"

Sovietai ant sovietinio laivo taip pat nutilo, kažkas jau varė nuo jos denių. Žmogaus me-džioklė pasibaigė, ir galingi, jūros žmogui pa-žįstami garsai staiga įžengė ant laivų denių, skelbdami didingą gamtos nesidomėjimą žmo-gaus likimu. Tai buvo jūros teliuskavimo buči-niai į laivų šonus, tai buvo nuolatinis duslus ūžesys, ženklinas laivą esant gyvą, tai buvo vėjo gaudulys antenų ir stiebų perdengimuose ar vielų rezginiuose.

Burkalas stovėjo ilsėdamasis. Nors jis ko-manderiui Eustis tvirtino, kad šiose grumtynėse netinka veltis karininkams, bet jis pas mušė Ku-dirką ir jam pačiam iš dalies teko diriguoti me-džioklės vaikus, o ją baigiant vynioti pagautą auką į brezentą. Kaip visad jų sistemoje, jis tu-rėjo rodyti pavaldiniams viršininkišką sumanu-mą ir atsidavimą pareigai.

Dar prieš kelias minutes raivėsis, kaip pagau-ta ir nebyli žuvis, visu savo kūnu, Kudirka da-bar buvo nuostabiai tylus, ramus, nejudas savo brezentiniame karste Atrodė, ant denio guli su-pokuotas transportui iš vandens išsemtas jūros gyvūnas. Atrodė keista, baugu, nenatūralu maty-ti žmogų tokioje žeminančioje, visą žmogaus prakilnumą niekinančioje padėtyje. Ir kur čia prieitų Maksimas Gorkis ir tartų: "Žmogus! Tai skamba išdidžiai!"

Trys momentai šioje dramoje subėgo į vieną tašką.

Pirmasis momentas buvo visiškas Kudirkos sutramdymas, išmušimas sąmonės iš jo kūno, pažabojimu iš anksto jo nutildymas atvejui, jeigu jis atgautų žadą ir sąmonę.

Antrasis momentas buvo telepatiškas Vals-tybės departamento telefono skambutis į Pa-krančių sargybos vyriausią būstinę teiraujantis, ar nebuvo pavartota jėga, išduodant pabėgėlį; į tai komendantūros budėtojas leitenantas Trit-boughas atsakė neturįs žinių.

Trečias, labiausiai netikėtinas momentas, su-bėgęs savo eiga į 23:30, buvo pralenkiąs dosto-jevskinių herojų dvasinius slogučius, komende-rio Eustis nusileidimas iš komandos tiltelio.

Eustis nusileido pažiūrėti, kaip sutramdytas ir perdavimui parengtas Kudirka. Jis pamatė jį, tikriau sąmonės netekusį jo kūną, ant malūn-sparnio aikštelės grindų.

Eustis nematė Simo kūno sužalojimų, krau-joplūdžių, pamėlusio jo veido, kraujo, nes vis-kas tai buvo po brezentą dangą. Nebylus ir ne-judas gulėjo Kudirka prie Eustis kojų. Kelioli-ka sovietų čia pat stovėjo ilsėjimosi pozose. Jų ekzaltuotuose veiduose buvo matyti prieš kelias minutes iškilęs ir dar neišgaravęs grumtynių ir negailestingo mušimo įkarštis.

Eustis stovėjo prieš juos ir ant grindų gulintį Kudirką su visa komandierio rūbų elegancija, su auksu spindinčiomis sagomis, su ovalniais auk-siniais siuviniais ant kepurės matiko. Eustis sten-gėsi dabar pareikšti savo užuojautą ir asme-nišką susirūpinimą juo. Jis ištare užuojautos

Prie skulpt. Pr. Gasparonio statulos "Dieve, man padėk". Iš kairės: P. Gasparonis, G. ir S. Kudirkai. Foto L. Kantas

● S. Kudirka meets sculptor P. Gasparonis as they stand at the creation which the Lithuanian seaman had inspired: "So help me God".

žodžius, tikėdamasis, kad angliškai kalbas Simas tai supras, įvertins ir atleis jam, įsakymo vergui, talkininkavimą išdavimui.

Bet brezento karste nejudęs Kudirka buvo nebylus. Eustis negavo jokio atsakymo. Jis netgi ir nežinojo, kad žmogus gali būti žabojamas.

Dabar iškilo skubi problema — iškelti sovietus ir Kudirką iš Vigilanto. Laivas, vandenyno tėkmės ir vėjo stumiamas, jau plūduriavo atitolęs. Reikėjo valties medžiotojams ir jų aukai nuplukdyti. Eustis nuomone, ir čia reikėjo kapitono Browno leidimo. Buvo jau arti vidurnakčio. Eustis įsakė leitenantui Pakos susisiekti su kapitonu Brownu ir gauti jo leidimą.

Brownas atsiliepė.

Pakos raportavo, kad Vigilantas atsikabinęs nuo sovietų laivo ir turėjęs tam tikrų nuostolių atsikabinimo metu. Dalis valčių laikytuvų sulinko, o komunikacijos antena numušta. Paskum jis paprašė leidimo panaudoti Vigilanto valtį Kudirkai ir sovietiniams pareigūnams nuplukdyti atgal, į plaukiojančią bazę.

— Betgi, — rūpestingai pasiteiravo Brownas, — ar oro sąlygos yra nepavojingos mažai valčiai įsileisti į tą perplaukimą tarp laivų?

— Sąlygos yra pakenčiamos, — raportavo Pakos.

Kapitonas Brownas leido tam reikalui panaudoti Vigilanto valtį.

Skubomis parinko ją ir paskyrė valties personalą misijai.

Vyresnysis jūreivis Hale liepė važiuoti jūreiviui Maresca.

— Už nieką pasaulyje, — atkirto Maresca. — Aš bijau važiuoti.

Kiti taip pat nedrįso paklusti.

Maresca ir kiti prašė skirti valčiai vadovauti karininką. Valčiai vadovauti jau buvo skirtas Hughes. Vyrai išdrįso sustoti prie valties. Hughes, tvarkęs denius, kada vyko Kudirkos gaudymas, sekęs Kudirkos mušimą, susiradęs ryšį su sovietais, nes informavo jų baudžiamajame būryje angliškai kalbantį rusą, dabar buvo tos makabriškos ekspedicijos, negarbingiausios Pakrančių istorijoje, finalo dalyvis.

Valčiai valdyti paskyrė neginkluotus Vigilanto jūreivius Maresca, Maderios ir Gonzales. Jų pavardės išduoda juos esant lotynų kilmės vyrais. Jie vilkėjo atsarginėmis liemenėmis.

Sovietams parodė, kuri valtis skirta kelionei, ir trys iš jų pakėlė brezente supakuotą, nejudantį Kudirką, prinešė jį prie valties ir trijų pėdų atstume, amerikiečių pasibaisėjimui, įmetė į valtį. Įmestas į valtį, Kudirkos kūnas krito šonu, nuriedėjo ir gulė valties dugne. Pirma sovietai, paskum juos amerikiečiai, ilipo į valtį, bekabančią laikyklą sąsparaose. Kudirka gulėjo kaip negyvas kūnas.

23:41 valtį pakėlė nuleidimo kranas. Hughes sėdo valties priekyje, greta dviejų sovietų. Vienas jų buvo Ivanas Burkalas, kitas buvo nežinomo vardo jūreivis, gerai kalbąs angliškai. Greta sėdo jūreivis Maderios. Gonzales ir Maresca buvo vairogalyje.

Valties dugne gulėjo Kudirkos kūnas, veidą įsmeigęs žemyn. Ten buvo purvas, kiek vandens ir šiurkščios, duriančios sąsparų briaunos. Vos jie atsirado ant vandens, sovietų jūreivis sėdo ant pusiau iš brezento išsikišusios Kudirkos galvos. Visų amerikiečių siaubui, ir Burkalui nedraudžiant, tas sovietų vyras visu savo svoriu traukė Kudirkos galvą ir ėmė jį nejudantį mušti trumpais, stipriais smūgiais per kaklą, žemiau, per brezento dangą ir vėl per išsikišusį viršugalvį...

Visi tylėjo. Valties motoras urzgė ir virpdė valtį. Bangos ėmė smagiai supti. Sūraus vandens dulkės, gaunamos iš prakertamų bangų, purkštė veiduosa.

Staiga tartum sutemo. Du laivai suglaudė tą tarpą, kuriuo jie plaukė, kaip du statūs krantai. Laivai švytėjo eilėmis savo denių. Ir vis iš čia, nuo vandens paviršiaus, tartum pakilę dangop, mirkčiojo tamsoje nematomos Martha's Vineyard salos žiburiai, iš netoli, iš mylios atstumo.

Amerikiečiai sėdėjo sustyrę, bijodami prarasti žodį. Jų buvo mažiau prieš dvigubą sovietų skaičių. Juos išsiuntė uždavinio vykdyti neginkluotus. Sovietai atrodė baisūs ir grėsmingi.

Vėliau vienas iš vigilantiečių pasakė:

— Dabar aš žinau, ko verta asmens laisvė ir kiek daug reiškia žmogui gyventi Amerikoje...

Kada valtis pasiekė Sovietską Litvą šoną, didžiulis laivas kilo viršun ties valtimi, kaip prarajos krantas jis kilo į neužmatomą aukštį.

Hughes pasakė angliškai mokančiam rusui, jog jis nenorįs, kad valtis būtų įkelta į bazės denį, nes susidarys sunkumų nusileidžiant. Bet to sovietams ir nereikėjo. Iš viršutinio denio buvo nuleistas tinklas. Jis karojo greta valties, beveik siekdamas vandens paviršių. Sovietai išgriebė Simo kūną iš valties dugno ir trenkė jį pirma skersomis valties, paskui antru pakėlimu įmetė į tinklą. Simo kūnui besiūbuojant tinkle, vienas po kito jie ėmė lipti į tą tinklą, stodami ant Simo, kaip jie stodavo ant senos, stambios padangos, kilnodamiesi iš laivo į laivą.

Kranas ėmė kelti visą grupę aukštyn, aukštyn, į Sovietską Litvą denį...

Čia vigilantiečiai pamatė nulaužtą Vigilanto komunikacijos antenos dalį, plūduruojančią ant vandens. Jie išgriebė ją, kaip svarbų šios dienos radinį. Staiga kanapiniai lynai, kurie liko prie sovietų laivo ir numesti jiems iš aukšto žemyn, kaip mokestis už Simo perkėlimą.

Simo palaikų nuvežimas truko ketvirtį valandos, ir 23:55 valtis sugrįžo į Vigilantą.

Per pat vidurnaktį abu laivai pajudėjo iš vietos. Šviesos signalai rodė, kad Sovietską Litvą nori išeiti iš teritorinių Amerikos vandenų. Vigilantas lydėjo tą didžiulį masyvą, kuris pasuko į Gay Head įlankos pietus, tartum bėgdamas tiesia linija nuo Martha's Vineyard salos žiburių...

Žvejų delegacijos nariams komanderis Eustis išreiškė pageidavimą, kad Simo Kudirkos įvykis turi būti laikomas slaptyje...

Kalėsi jau nauja diena, lapkričio dvidešimt trečiąją nukeldama į istoriją. Niekas iš Vigilante esančių žmonių nenujautė, kad prieš akis vykus drama, sankryža brutalumo, klastos ir bukaprotiškumo, puoselėto polėkio į laisvę ir žmogaus laisvės troškimo suniekinimo, nedings kasdienybės sriaute, bet nužengs į istoriją ir ilgai pasipiktinimo ir apmaudo virpuliais drebins šimtus milijonų žmonių.

Sausis, 1971

NERIMA NARUTĖ

SVAJONE, MANO VIEŠNIA

*Kvatojasi dangoraižis metalo juoku.
Stikliniais žvilgsniais papuoštos vitrinos.
Marga minia nuūžia, nubanguoja.
Su mini - maksi bėgančios merginos.*

*Taip skuba valandos, nuraiko laiko duoną,
Tik aš svajonėje paklaidžioju dažnai,
Kur medumi pasaldai juodą duoną,
Sulos šotį duoda tau beržai.*

*Pabūk, svajone, mano viešnia, grįš pavasaris,
Paklaidžiosim tenai basi...
Pasišnekėsime, kaip kartu augę seserys,
Lai skuba jie, lai skuba jie visi —*

*Gyvenimas, reklamos, miestai, —
Lai bėga jie tuo degančiu keliu!
Matau pavasarį, įsai purienomis, viedrynais
Ir jo pamiršt tiek metų negaliu. /švies ten,*

Svajosime abi.

*Pakol aušra atvėrus
Paliks palangėj ryto melsvas langines.
Ir nuogo triukšmo ši naktis prigėrus
Vėl pasitiks pabudusias minias.*

LYJA

*Artojas grūdus sėja žemėn.
Dangus — lietaus lašus.
Ant lapų pinigėlius kabinėja
Skambėjimas sidabru panašus.
Pribyra tų variokų rynos,
Jie rieda per stogus,
Paliesti — rankose sutirpsta.
Jų nesudėsi į maišus. — — —
Taip visą naktį lyja, lyja
Skambėjimas sidabru panašus.*

SPYGLYS

*Paliečiu mažą spyglį.
Jis kvepia mano tėviškės miškais,
Pavasario sula ir rudeninio gaisro pelenais.
Jis mažas miško brolis.
Atsidūsėjimas pritvinkusių kaitra šilų.
Aš jį, lyg kūdikį, paėmusi nuo žemės,
Delnų lopšelyje keliu.*

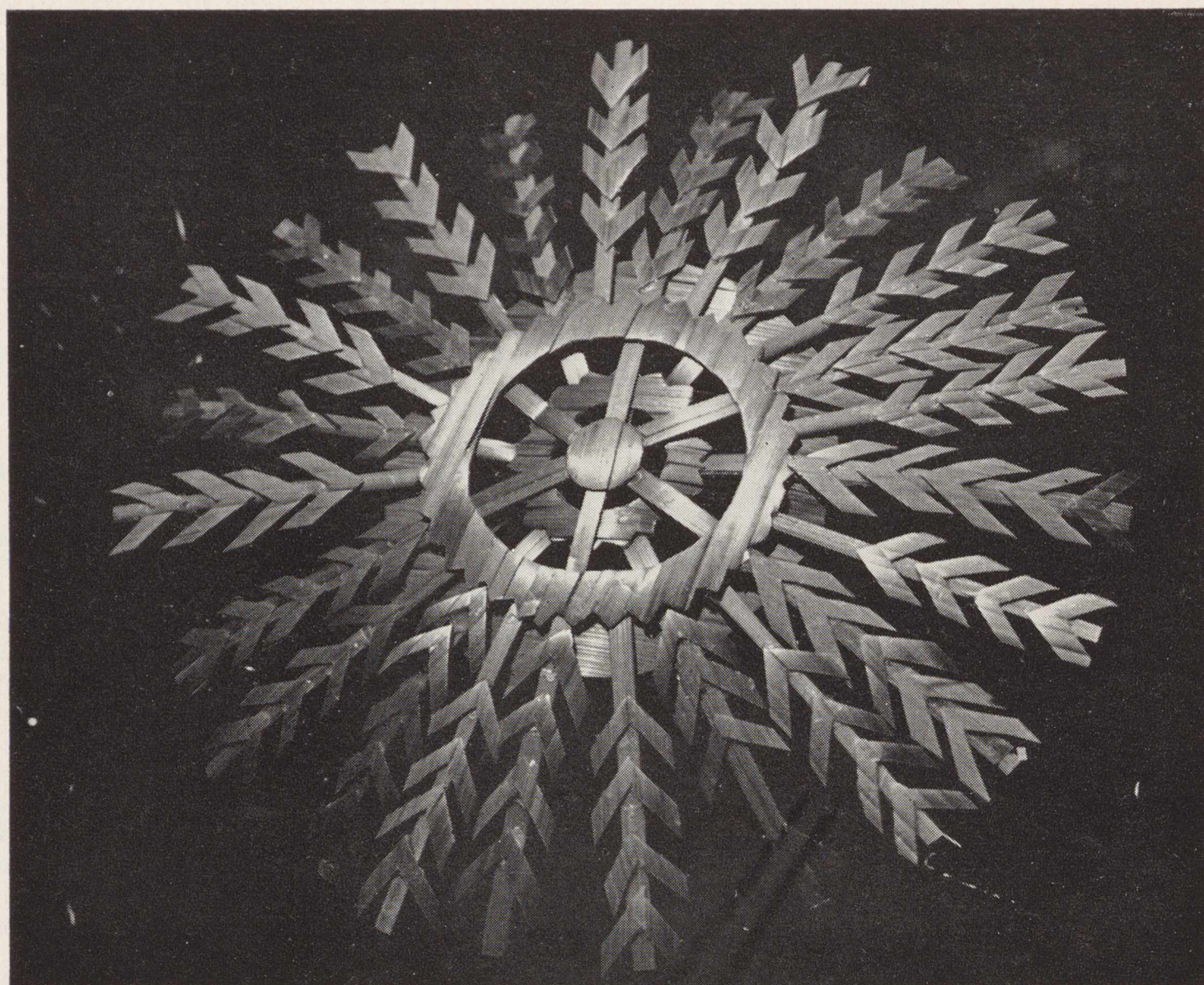
*Slepiu tarp knygos lapų
Tą atminimą trapų.
Mažytį gūšį vėjo,
Kuris man ilgesį pasėjo.*

DIDYSIS RAMINTOJAS

Pasakojimas

Pasitaiko akimirksnių, kada mes numirusius labiau branginame, negu tuos, kurie kartu su mumis dar vaikšto šios žemės takais. Ribą, kuri mus skiria nuo nuėjusių į saulės amžinybę, nėra daug storesnė už tą, kuri mus skiria nuo šios žemės žmonių, tik mes ją užmūrijame sunkiomis plytomis, kad mums būtų laisviau gyventi. Žmogus yra sutvėrimas, kuris savo patogumui atsižada meilės ir amžinybės šviesos. Mes užsikemšame ausis kasdieninėmis smulkmenomis ir apakiname akis menkniekių pelenais, kad negirdėtų amžinybės balso ir neregėtų amžinybės šviesos. Bet šiąnakt staiga aš išgirdau tuos balsus savyje, ar, geriau sakant, aplink save ir pajutau tą šviesą. Na, kaip gi tai atsitiko? Auštant aš dar kartą užmigau ir įmigusi išgirdau, kad mane kažkas šaukia. Pašokus lovoje sėscia, girdėjau, tai netiesa — to girdėti nebuvo galima, nors man vis atrodė, kad aš girdėjau, kaip už lango stambiomis snaigėmis krinta sniegas. Gruodžio rytui auštant, už šviesaus lango krito didelės ramios snaigės, krito tarytum žvangėdamos. Netoliese katalikų bažnyčios didysis varpas kvietė į rytmetines mišias. Mano kambaryje užviešpatavo iškilminga šviesi ramybė, kuri įsidiigia į žmonių sielą ir širdį, kai po daugelio pilkų dienų ir savaičių vėl pradeda snigti. Aš žiūriu pro langą ir man atrodo, kad tai ne snaigės, bet kito pasaulio sveikinimai, pasiekiantys mano langą, žodžiai, sakomi tų, kurie yra nuėję, tik mano ausys per silpnos, kad juos suprastų. Aš persižegnoju ir išsitiesiu lovoje, jaučiuosi pavargusi, bet miegas manęs nebeima. Mano širdis vėl neišlaiko paprastos spartos ir kaitalioja taktą. Bet prie to jau esu pripratusi, kaip žmona prie vyro, kurio nemyli, bet su kuriuo tačiau turi savo amžių gyventi.

Keista, ištisus metus aš nebuvo prisiminusi tų, su kuriais pernai kartu gulėjau ligoninėje, bet dabar taip ryškiai viskas iškyla iš atminties: per miegą aš išgirdau senojo profesorių neramiai šlepsenantį eisenos būdą. Šiandien gruodžio 24 dieną, į darbą nereikia eiti, aš galiu ramiai surašyti savo mintis. Man taip patinka rašyti, tačiau ne mašinėle, kurios visos uniformuotos raidės įgauna vienodą braižą, bet ranka. Tada svarbiausius žodžius ir labiausiai mėgstamas raides

Kalėdinės eglutės papuošalas, pagamintas iš šiaudų Uršulės Astrienės.

● A specimen of the straw ornaments, by Uršulė Astrienė, for a Christmas-tree.

galima gražiai išskirti (iš visų raidžių man labiausiai patinka M raidė, gal todėl, kad šiuo garsu prasideda žodis „miers“ — ramybė). Mano mažame kambarėlyje šilta ir jauku, eglutė jau papuošta, niekas manęs netrukdytų, galėsiu būti kartu su tais, kurių balsai mane šiandien pažadino. Kalėdų šventės tik tada įgauna švenčių nuotaiką, jei yra galima pas ką nuvažiuoti, jei yra kas, kuris laukia, arba, jei turi bent ką, kuriam gali ką nors pasiūsti, arba iš kurio gali laukti kalėdinio pasveikinimo. Bet aš neturiu nė vieno ir todėl užadresuosiu: *Vienišiesiems*. Aišku, toks laiškas, nors jis ir kažin kaip būtų svarbus, paliks neišsiųstas, bet nesvarbu. Aš gi galiu rašyti taip, lyg jį išsiųsciau.

Taigi pradėdu. Pernai dėl širdies negalavimo jau antrą mėnesį gulėjau miesto ligoninėje. Turėjau atskirą kambarį. Kartu su kitais man nejauku, negaliu užmigti, jei kas nors yra dar tame pačiame kambaryje. Žmogus yra atsiskyrėlis, ypač tada, kai jis serga. Kiekvieno žmogaus normalus noras yra nors kai kada būti visiškai vienam, bet ligoniui šis reikalas virsta būtinumu.

Vyriausias žilasis gydytojas, vidaus ligų skyriaus vedėjas, jo asistentas, subasistentas, praktikantai, vyresnioji sesuo, slaugės ir sanitarai — visi jie fanatiškai aitraus ir jaudinančio eterinio kvapo persunkti žmonės, baltas chalatais, rimtais veidais, sterilinėje, beasmeniškoje aplinkoje, man priminė kareivius, kurie tyliai ir atkakliai, atsidavę gele-

žinei disciplinai, kovoja su visiems bendru nematomu priešu. Mūsų skyrius nebuvo didelis, jis buvo įkurdintas atskirame gražiam name, pačiame sodo gale. Čia gulėjo vyrai, vaikai ir moterys. Nors personalas buvo mandagus, gydytojai rūpestingi, valgis geras, tačiau buvo kažkas, kas mane nuolat vargino. Gal būt žodis „varginti“ čia nevisai tinka, gal būtų teisingiau pasakyti — kažkas visada buvo, kas baidė ir jaudino, kas ardė vienatvės savijautą. Kartais aš aiškiai jausdavau, kad kambaryje be tų, kuriems galėjau paduoti ranką ir kuriems galėjau, jei ne daugiau, tai bent pasakyti „labą dieną“, yra dar kažkas, kuriam nieko neišdrįstu sakyti ir kurio ištiestą ranką nedrįstu paimti. Ne vyriausias žilis gydytojas, kurio pusbalsiai neaiškiai pasakyti griežti įsakymai buvo visų be priekaišto greit pildomi, yra šio skyriaus tikriausias valdovas, bet kitas Jis, čia Jo karalystė ir čia Jis viešpatauja, nors visi čia susirinkę kovoja prieš Jį ir dažnai net elgiasi, tarytum Jo visai nebūtų. Bet tai, žinoma, Jo nebaidė, Jis vaikštinėjo nematomais negirdimais žingsniais, dar tyliau negu nakties budėtoja vatuotomis šliurėmis. Nors Jo veido niekas nebuvo matęs, tačiau visi Jį pažinojo, tik vardu vadino nenoriai. Jeigu Jis savo rankomis per kietai buvo suspaudęs ligonį, tai vyriausias gydytojas tokį greit pa-

siųsdavo namo, paaiškindamas, kad ligoniui "gydymas jau nebereikalingas", tegu ligonis namuose vienas arba tarp savųjų iškovoja tą lemtingą kovą, kurios žmogus labiausiai bijo ir kurią anksčiau ar vėliau visuomet pralaimi.

Kai pagalvoju, baisu yra kovoti kare, kai nėra nė mažiausios vilties laimėti. Vien tik, kol žmogus gali, lemiama kova yra nustumti kaip galima toliau. Vienintelė atspirtis yra jo valia ir drąsus gebėjimas elgtis taip, tarytum abiejų pusių kovotojų jėgos yra vienodos. Kai kurie drąsuoliai gyvena taip, lyg Jo nuodai jų visai negalėtų pasiekti, bet ar tai išmintinga? Jį, kuris žmogaus laukia labiau negu motina ir tėvas, kuris galingam valdovui atima iš rankų skeptrą, panašiai, kaip elgetai lazda, aš ligoninėje jutau daug rimčiau, daug realiau, negu nelinksmą vyresnįjį gydytoją ir jo paklusnią palydą.

Pirmą kartą aš Jį pajutau, kai važiauvau į ligoninę ir vežiko arklys be jokios priežasties pašoko. Tai įvyko prie pat ligoninės vartų, aš žvilgtelėjau aplink, bet nieko nebuvo matyti. Vėjas suko sukuriu dar nesugrėbtus rudens lapus ir svaidė juos į ryškiai apšviestą karstų parduotuvės langą. Gerai, kad karstų parduotuvė įsikūrusi prie įėjimo į ligoninę. Ligonis, pro čia pravažiuodamas, pajunta, kad ligoninėje nereikia skųstis kieta lova ir nemaloniai drėgnomis paklodėmis. Ligoninėje lova mums skirta tik trumpam laikui, bet ten, prie vartų ryškiai apšviestoje patalpoje, laukia visa eilė amžinųjų lovų. Kai kurios skaidriai baltos, tarytum reikėtų ten atsigulti baline suknele. Tik tos lovos yra daug kietesnės už kiečiausią ligoninės lovą.

Taip, tasyk, tą šaltą rudens vakarą, pravažiuojant apšviestą karstų krautuvę, aš pamaciau Jį pirmą kartą. Ne, negalima sakyti "pamaciau", ir "girdėjau" būtų klaidinga, bet aš Jį visgi pastebėjau — taip aiškiai, kaip virš ligoninės vartų didįjį žibintą, kuris lingavo, lyg laivas audringoje jūroje. Kažkas man suspaudė gerklę, norėjau vežikui liepti apsisukti ir grįžti, bet joks garsas neišėjo iš mano lūpų ir, kai vartininkas paprašė leidimo įvažiuoti, aš, nieko nesakiusi, padaviau.

Vyresnioji sesuo nurodė man kambarį. Ji man patiko. Ji turėjo gražų veidą: jos juodos akys, atrodė, visuomet verkė (yra žmonių, kurie verkia be ašarų), bet jos lūpos šypsojo vėsiu, rūgštoku švelnumu. Žiūrint į jos baltą apdarą, man rodėsi, kad ir prie jos sielos nebuvo prilipęs joks gyvenimo nešvarumas. Jei aš mokečiau vartoti žodžių meną, aš negarbinčiau menininkų, rašytojų, artistų, bet gailiausiai seses, kurios per pačią įnirtingiausią kovą pasilieka iki paskutinio akimirkos sargybos poste, nenustodamos akių ir rankų švelnumo.

Įvedant mane į kambarį, ji pasakė: "Štai, čia jūs būsite visai viena ir netrukdoma, kaip to norėjote." Ji nuėjo, bet man neatrodė, kad aš palikau viena. Tas, kuris klevo lapus bu-

vo sviedęs į karstų parduotuvės langą, buvo įėjęs kartu su manim. Savo daiktus sutvarkiau greit, dainuodama dainelę ir savo judesiais nuduodama, lyg nenujausčiau nematomo stebėtojo. Širdis nurimo įėjus slaugei su termometru ir ligoninės baltiniais, kuriais apsilvilkau, kad įsisąmoninčiau, jog kurį laiką būsiu atskirta nuo išorinio pasaulio ir man teks kurį laiką kovoti su Juo, kuris laukė manęs prie vartų. Nežinau, kaip Jį kiti vadina, bet mano vaizduotėje Jis egzistuoja kaip Didysis Ramintojas, ir taip aš Jį ir vadinsiu.

Kiekviena skyriuje yra paprastai vienas, kurį Jis jau yra pasirinkęs savo auka. Kai į mano duris pabelsdavo (nors tai retai atsitikdavo, nes ligoninės pareigūnai visuomet įeidavo nepasibeldę), man kiekvieną kartą vėrė per širdį: gal tai Jis? Aš jo nelaukiau, bet visuomet jaučiau ir žinojau: syki Jis ateis pas mane, be abejonės. Bet pro kur jis eis? Pro duris, per langą? Ir kaip tai bus, kada Jis eis? Kodėl niekas nežino, kad galėtų apie tai pasakyti. Jei kas pasakytų, būtų širdžiai drąsiau, žinotų, kaip elgtis. Bet kiekvienas, syki patekęs į Jo rankas, nebegrįžta pas žmones, ir todėl Jo atėjimas toks bauginantis, ar aš būsiu rami ir geraširdiškai nusiteikusi? Kartais aš aiškiai jaučiu, kad Jis sėdi koridoriuje kartu su ligonių lankytojais, kurie tokiomis valandomis jaučiasi nepaprastai neramūs.

Man uždraudė atsikelti. Valgį ir vandenį nusiprausti atnešdavo prie lovos. Jau daug kartų savo gyvenime aš ilgus mėnesius taip esu gulėjusi ir esu įpratusi pagauti mažiausius garsus. Mano ausys man pateikia apraiškas ir įvykius, prie kurių aš pati negaliu prieiti, bet, gaila, ir tuos, su kuriais man visai nesinori būti. Niekas neateidavo manęs aplankyti, ir tai buvo gerai, nes sveikas niekad nesupras ligonio (greičiau jau turtuolis supras vargšą).

Rygoje gyvenau trejus metus, čia atvykau iš provincijos mokytis dainuoti, nes gimnazijos muzikos mokytoja man buvo pasakiusi: "Tu tikriausiai esi koloratūrinis sopranas, ir tada visi ims tave garbinti arba tau pavydės."

Dvejus metus dainavau Tautinės Operos chore, bet negalėjau sudainuoti nė vienos solo dainos ir nesuprantu, kaip moteris gali turėti drąsos viena pati dainuoti, kai visi į ją žiūri.

Dainuoti chore man teikė daug smagumo, bet netrukus turėjau dainavimą nutraukti, nes kiekvieną sykį, pareinant iš Operos namo, jaučiausi taip pavargusi, kad norėjau sėsti kad ir ant drenažo grotų ir kartu su nešvari vandeniu nusruventi į Dauguvą.

Dabar aš dirbu Rygos didžiausioje labdarybės organizacijoje "Padėk savo artimui". Esu ten darbo vedėja ir mašininkė. Savo darbu esu patenkinta, tik atlyginimas galėtų bū-

ti kiek didesnis. Kadangi turiu saugoti savo silpną širdį, neinu į svečius ir svečių pas save nekviečiu. Juo mažiau žmonių mes įsileidžiame į savo gyvenimą, juo ramiau jis nuskamba ir juo rečiau atsiranda nesusipratimų. Po darbo valgau pietus valgykloje ir, parėjusi namo, ilsiuosiu. Ir nei gerai nepailsėjus, nei neišsimiegojus vėl reikia keltis ir eiti į darbą. Mūsų darbuotojų etatai yra visai maži, ir darbo man daugiau, negu spėju jį laiku atlikti. Dažnai atsitinka, kad vieną kitą statistikai reikalingą žinių lapą tenka perrašyti namie vakarais. Į teatrą ar kiną aš neinu, tik retkarčiais į kokį koncertą. Kai esu užmokėjusi už butą, pietus ir baltinių skalbėjai, — iš algos belieka visai mažai, ir tai, kiek palieka, turi būti rūpestingai taupoma, kad galėčiau nusipirkti kokį nors drabužį.

Ligoninėje aš mažai skaičiau, gulint lovoje knygos mane vargina, be to, aš nežinau tokios knygos, kur būtų parašyta, kaip atrasti ramybę Didžiojo Ramintojo akivaizdoje.

Priešais mano kambarį, antroje koridoriaus pusėje, gulėjo senas muzikos profesorius. Syki paklausiau gailiausiai seserį, kuo jis serga, ir ji man paaiškino: "Ponas profesorius laukia mirties". Jis buvo tas pats profesorius, kuris sukomponavo simfoniją "Žydinčios obelys", su gražia choro pabaiga, kurioje ir aš esu dainavusi, kol buvau Tautinės Operos choristė. Tai buvo mano laimingiausieji momentai.

Garsiojo muzikos profesoriaus aš niekada nebuvau mačiusi. Jis buvo aštuoniasdešimt metų amžiaus ir labai neramus ligonis. Slaugės turėjo su juo daug vargo. Ypač naktimis jį vargino nerimas, koks jaudina žmones išvykstant į tolimą kelionę. Senojo profesoriaus balsas skambėjo, tarytum ateitų iš tolimų, tamsių ir šurpių rūsių. Atrodė, kad šis balsas turėjo nueiti ilgą kelią, kol pasiekė kalbėtojo lūpas. Man atrodė, kad jo balsą jau buvo atėmęs Didysis Ramintojas, ir tik tarpais dar leisdavo sugrįžti į senąją buveinę.

Visiems — gydytojams, dietininkams, slaugėms ir ligonių lankytojams, — jei tik kas turėjo kantrybės klausytis jis pasakodavo vieną ir tą patį, pats kaskart susijaudindamas. Pernai pavasarį jis savo naujoje sodijoje buvo pasodinęs keturiasdešimt obelaičių ir tikėjosi, kad ateinantį pavasarį jos žydės. Kiekvieną klausytoją jis kviesdavo atvažiuoti pavasarį pas jį į svečius, kad pamatytų tą "gražų vaizdą".

"Tas obelaites aš pats savo rankomis pasodinau, vaisių aš, tur būt, jau nebesulauksiu, bet kaip tai atrodys, kai visos obelaitės sužydės, tą dar norėčiau pamatyti. Gražūs medeliai, brangiai sumokėjau, tris latus už vieną. Pats nuvažiauvau į medelyną, išsirikau, žiūrėjau, kad medeliai būtų sveiki. Rudenį patrėšiau tvarto mėšlu, aprišau šiaudais, kad zuikiai neapgraužtų. Kai buvau

nuvažiuojęs į kaimą, apžiūrėjau: nė vienas medelis nebuvo nušalęs. Kai pavasarį jie visi sužydės, koks tai bus gražus vaizdas! Visą gyvenimą ilgėjau, kad turėčiau savo obelaičių sodą! Paskyrė man tą žemės kambelį ten ant upės kranto. Sklypas buvo plikas kaip delnas, jokio krūmelio, jokio medelio, bet vieta graži: apačioje srovena upė, o anoj pusėje miškas — didelis, tamsus eglynas! Savo namus aš pavadinau "Obeliais", kol ten dar nebuvo nė vienos obelaitės, bet aš norėjau, kad obelių sodas ten kada nors būtų toks puikus, kokį aš sukūriau savo simfonijoje. Ar jūs atsimenate tą vietą, kur sopranai džiūgauja: 'Obelys žydi, obelys žydi!'? Tai yra sunki vieta, chromatiški ėjimai, bet pastarąjį sykį merginos gerai sudainavo, ai, kaip tai skambėjo! Man pačiam ašaros sužibo akyse..."

Kad galėtų būti kas nors, kuris jo simfonijos nebuvo girdėjęs, to jis visai negalėjo įsivaizduoti. Ir tada jis pasakojo toliau: "Kai dar buvau nudriskėlis-samdinys bernelis, bėgdamas pro dvaro sodą, tam žydint kaip kalnų grandinei, įsivaizdavau sau: ir aš vieną kartą turėsiu tokį obelių sodą — tie vaisiai rudenį, jie man mažiau rūpi, ar jie bus, ir nebus, į turgų aš su jais nevažiuosiu. Bet tie žiedai! Jų ilgėjosi mano širdis, ai, kaip ilgėjosi! Ružavai baltas žiedų debesys viršuje, o apačioje auga žalia žolytė, nė vieno įdubimo, nė vieno takelio, tik tai viršuje balti žiedai ir apačioje žalia žolytė. Ai, koks gražus vaizdas, jis pats pradeda dainuoti chromatiškuose ėjimuose, su vienu pustomiu aukščiau ir aukščiau, kol pasiekia si."

Šį pasakojimą aš buvau girdėjusi daug kartų įvairiausiuose variantuose, bet "gražus vaizdas" ir "chromatiški ėjimai" vis pasikartodavo. Savo klausytoją jis įprastai paklausdavo: "Ar prie jūsų namų yra obelių sodas?" Ir kai tas atsakydavo: "Aš visai neturiu namo!", tada profesorius tardavo: "Tai jau tikrai didelė nelaimė, kad negalima pasodinti savo obelaičių".

Jis pasakojo, kad naujakurio sklypą gavęs jau prieš dešimtį metų, bet obelaitės galėjęs sodinti tiktai pernai pavasarį. Kas dieną jis prieidavo prie radijo staliuko ir prašydavo jaunuolių, kad leistų išklausti radijofono pranešimo. Išlausęs, jis nusivylęs tardavo: "Tai pagony, ir vėl neįdėjo mano simfonijos. Argi žmonės visai jau nebemėgsta geros muzikos?"

Naktį tarp gruolžio 22 ir 23 dienos jis buvo ypatingai ramus. Išėjęs į koridorių, pasakė slaugei Žanai:

— Dabar aš jau ilgiau nebegaliu laukti, obelaitės nužydės, aš turiu ruošti į kelionę.

Ir aš girdėjau jo šliurių eiseną, dunkčiojant jo paties išdrožtai baltai kadagio lazda. Slaugė Žana bandė jį nuraminti, sakydama, kad jis trukdo kitiems ligoniams, kad naktį negalima koridoriuje vaikščioti, kad lauke juoda naktis, ir kad eitų atgal į savo lovą.

Kadangi jis aiškiai girdėjo savo obelaičių dainą, tačiau žmogaus kalbą sunkiai begalėjo suprasti, naktinė slaugė turėjo kalbėti garsiai. Ji profesorių ir barė ir tyliai ramino, kaip mažą vaiką, bet jis užsispyręs neklausė.

"Dabar, mieloji, aš eisiu, ir niekas negalės manęs priversti pasilikti čia. Numazgok mane, mieloji sese, aprenk, prašau, jau aš jums už tą viską atsilyginsiu."

Žana sakė, kad jis jau vakare gerai nusiprausė, kad netrukus ateis rytas, ir vėl jis galės praustis. Dabar negalima trukdyti ligoniams, O, be to, nėra šilto vandens. Bet jis taip skausmingai ir sunkiai atsiduso, kad Žana kiek galėdama, patenkino jo norą ir pažadėjo, kad kai tik pradės aušti, jis galės leistis į kelionę.

Profesorius atsisėdo koridoriuje ant suolo, kur visuomet sėdėdavo ligonių lankytojai. Kadangi ir ketvirto numerio ligonė tą naktį buvo labai nerami, tai Žana paliko profesorių vieną besėdint. Tyliai, tarytum per sapną, jis kliedėjo: "Nebėra laiko gulėti, reikia keliauti". Ir po valandėlės:

"Visas upės krantas apsodintas obelaitėmis, vien tik obelaitėmis! Man sako kaimynas: 'Tu esi kvailas, tavo obuoliai gi nusiris į upę. Ar tu tą gryną pinigą esi išmetęs žuvims pasidžiaugti?' Bet aš tik juokiuos: 'Kas man tie obuoliai? Bet pavasarį, žiūrėk, koks gražus vaizdas! Einu aš su motina tarp tų obelaičių, tarytum jaunikis su sužadėtine! Ir sakau aš motinai: Kam tau reikia galvos nuometo? Žiūrėk, obelaitėse kabo tavo nuometas. Kam tau reikia baltos suknelės? Tu visa apiberta baltais žiedais! Ir motina juokiasi, juokiasi, lyg tas sopranas mano simfonijoje, kuris lengvai paima 'si', ir tiesia rankas prie krentančių obelių žiedų. Jos plaukai pribirę žiedų, pražilusį ji eina greta manęs, laiko mano ranka savojoje ir sako: 'Šitos obelys yra dar gražesnės, negu tos, kurios žydi tavo simfonijoje.' Ir aš jai sakau: 'Mote, kokia tu esi graži! Tokia graži tu dar niekad nesi buvusi...'"

Po ilgesnės pertraukos jis vėl prabyla: "Septyniasdešimt metų puoselėjau viltį, kad aš pats kada nors turėsiu savo obelaičių sodą, ir dabar jis yra... Žiūrėk, kaip žydi... žiūrėk, kaip krinta žiedai ir į dangų kyla mano giesmė!"

Aš klausiau jo kliedinėios kalbos ir žiūrėjau pro langą, kur nakties tamsoje krito didelės, tylios, lyg obelių žiedai snaigės, tokios baltos, tarytum galėtų savyje suburti visą gyvenimo nerimą.

Kai iš ryto vyresnioji gailėstingoji sesuo lankė ligonius, senasis profesorius buvo užmigęs amžinu miegu.

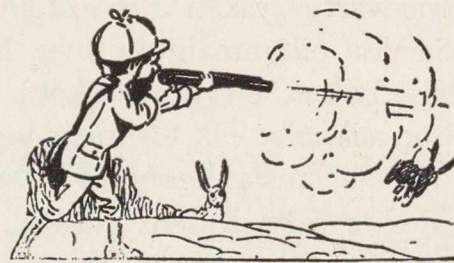
Kartais atsitinka, kad Didysis Ramintojas paskutiniame sapne dovanoja savo belaisviam tai, ko visą gyvenimą jiems draudė.

Iš latvių kalbos išvertė A. T.

J A U S M A I

Esu, kaip matote, žmogus
Aš nei per lėtas, nei staigus,
Perėjęs partijas penkias,
Dabar prieš jas visas veikiąs.
Tačiau tarp komplekso jausmų
Aš pasimest dažnai imu.
Jausmai dori ir nedori,
Visokio veiksmo vidury,
Visokio noro pakraščiuos, —
Kas juos išnarplios, išskaičiuos!
Štai, kartais, negalis, jaučiu,
Gerai gyventi be kančių,
Vėl kartais su širdim deruos,
Kaip pagyventi be doros...
Čia vėl užaina noras vogt
Ir svetimu geru pralobt.
Užaina geismas vėl baises
Apšmežt, aplot, apjot visus!..

Brangieji, matot, tie jausmai
Taip žmogų apima ūmai,
Kad, rodos, jų nenuskalau
Nė visas bravaras alaus...
Todėl čia noris pasikart,
Čia votkos šulinį išgert,
Čia šokt ant peilio ašmenų
Arba apžergt, kiek aš menu,
Visus, kas veikė prieš mane,
Visus, kas priešas ir kas ne,
Su patriotais šaukt "Ura!",
"Valio!", "Raliu!" Et cetera...
"Šuniepi!", "Kiauliepi!" ir taip to-
Pasaulis visas pagaltau... /liau

Kai kitą puspadžiais minu,
Aprimstu, apsiraminu,
Bet neilgam, bet neilgam, —
Vėl duodu garo kunigam,
Vėl iki užkulnų jaučiu,
Kad būtina man bėgt lenkčių
Su frontininkais priešaky,
Būt priešam jų krislu aky,
Su altininkais iš paskos
Ieškot įtartinios talkos...

Ir taip per nelabus geismus
Statai bendruomenės namus...
Bet vos tik plytą pastatai,
Jau nepatinka pastatai,
Vėl į destrukciją meties,
Ir griauini viską iš peties —
Vienybę, meilę ir paties
Savęs nebepakešt imi,
Kovoji pats su savimi!
"Velnio!" visiems draugam sakai
Ir kaukes priešam nudraskai, —
Tegu jie, kvislingai, nuogi
Viens kitą mato, ašen gi
Tarp tų politikų nuogų
Ir vėl visu jausmais sergu...

A. Pagramantis

TEATRO FESTIVALIS

Trečią kartą...

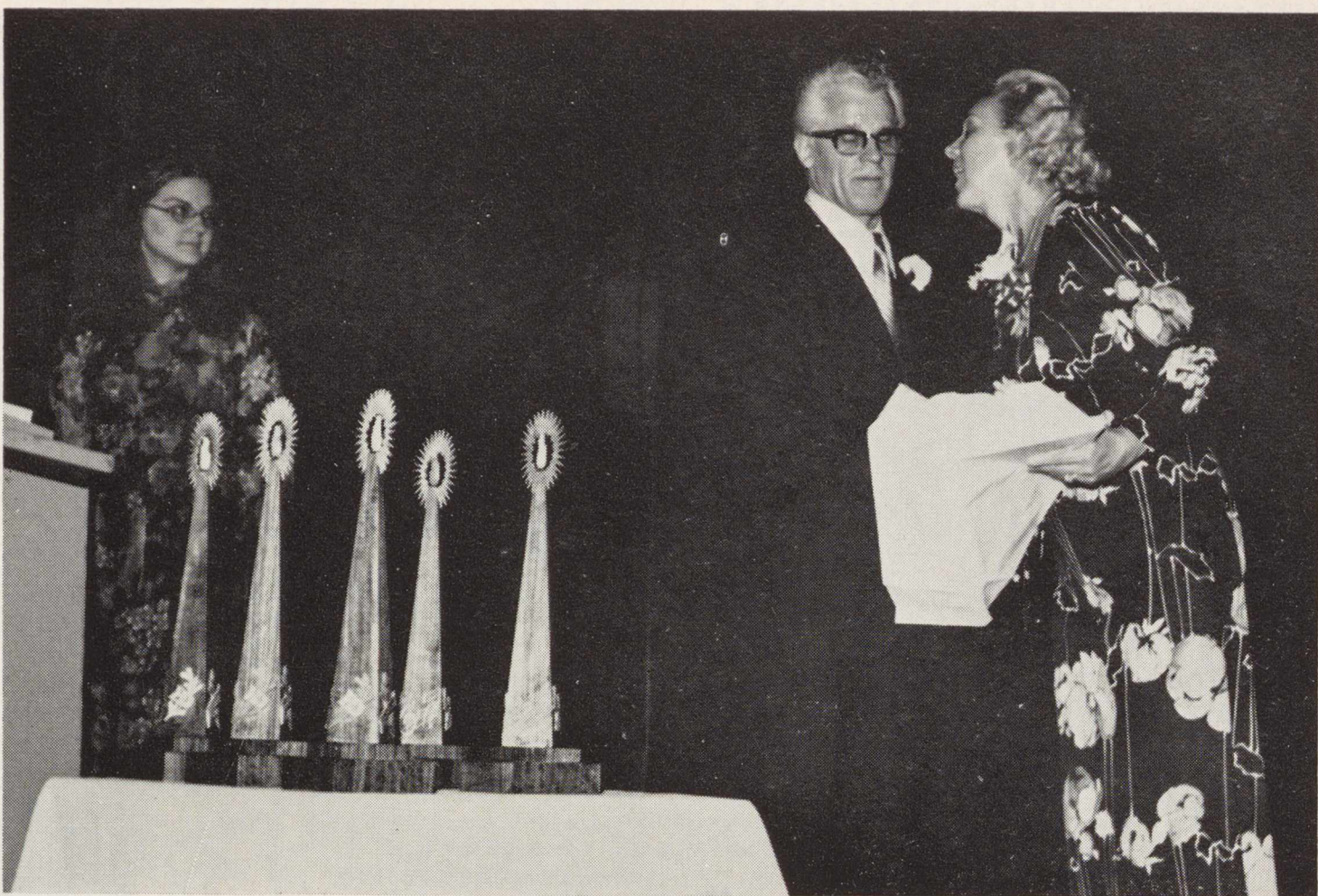
I-mas Teatro Festivalis, įvykęs lygiai prieš 6 metus, praėjo šviesaus idealizmo ir jaunatviško entuziazmo nuotaikoje. Jame dalyvavo 6 teatrai, buvo suvaidinti 7 autorių 9 kūriniai, iš kurių 4 parašyti prieškarinėje Lietuvoje. Aktorių-vaidintojų sąstatą sudarė apie 75% jaunimas, du teatrai apdovanoti piniginėmis premijomis, penki asmenys įvertinti žymenimis. Net žiūrint pro dolerio ženklą, I-mas Teatro Festivalis pateisino į jį dėtą viltis: atsilankė 3200 žiūrovų, rėmėjai sudėjo \$3,236.00 aukų, Festivalis atnešė \$2,518.00 gryno pelno. Taip buvo prieš 6 metus.

Po 3-jų metų sekęs II-as Teatro Festivalis slinko jau abejonių ir netikrumo šešėliuose. Teatrui 3 metai, pasirodo, ilgas tarpas. Daug kas keičiasi ir, deja, ne į gerą pusę. Gal "miegas ant laurų", o gal tik atsitiktinumas, bet yra faktas, kad mūsų teatro du švyturiai, gražiai nušvietę I-mo Festivalio areną, II-me visai nebeužsidegė. Nebeužsidegė ir šiame, trečiame. Tai Detroitas ir Klevelandas. Todėl II-me Teatro Festivalyje tedalyvavo 3 draminiai sambūriai. Nors Festivalį aplankė apie 2000 žiūrovų, o vaidintojų sąstate jaunimo procentas pakilo iki 80, tačiau rengėjų veiduose rodėsi nusiminimas ir apatija. Aukų buvo sudėta vos \$1,700.00, Festivalis davė \$756.00 deficito. Privačiuose pokalbiuose ir spaudoje pasirodė spėliojimų ir užuominų, kad II-ras Teatro Festivalis yra kartu ir paskutinis, kad mūsų sceną jau gaubia paskutiniai šviesos spinduliai, kad mes stovime išėjijos teatro mirties švakarėse etc.

Žmonės yra staigūs pasmerkti, o neretai ir palaidoti prieš laiką. Tie, kurie kalbėjo ir rašė apie mūsų teatro "paskutinę šviesą", nepastebėjo, kad ne teatrą, o juos pačius gaubia paskutiniai šviesos spinduliai. Šandien mūsų šeimą sudaro 90% jaunimas — tik vadovybė vyresniųjų rankose. O kur jaunimas, ten ateitis ir gyvenimas, nes jaunystė yra galingesnė už mirtį.

Kultūrinėje veikloje, kaip bet kurioje kitoje, gali būti derlingi ir nederlingi metai. Gali būti bėgimo, gali būti ėjimo ir gali būti sėdėjimo ar poilsio metai. Net visai suminta žolė atgyja ir sužaliuoja sielą gaivinančiu žalumu. III Teatro Festivalis yra tokia sielą gaivianti žaluma, pasitikėjimą nešantis pavasaris. Šiame Festivalyje dalyvauja jau 4 teatrai. Vienas iš jų — naujas švyturys — Rochesterio Jaunimo Teatras. Sveikiname jį! Šie metai išėjijos teatrui — geri ir švesūs!

I-mas Teatro Festivalis buvo skirtas Lietuvos Laisvės kovoms pagerbti, II-ras — Lietuvos Dramos Teatro 50 metų sukakčiai atžymėti, o III-čias Teatro Festivalis yra dedikuojamas išėjijos egzodui prisiminti, tai yra, sau patiems. Praėjo 30 metų bastūnavimo metų! 30 metų sė-

III Teatro Festivalio Chicagoje organizatorius A. Kairys įteikia dovanas Los Angeles Dramos Sambūrio režisieriui D. Mackialienei. Kairėje — programos vedėja F. Pakštaitė ir žymenys.

Foto V. Noreika

● A. Kairys, organizer of the III Theatrical Festival in Chicago presenting prizes to the Los Angeles participants (director D. Mackiala).

dėjimo ant maišų ir dėžių, laukiamajame kambary, prie neatidarytų durų į pažadėtąjį kambarį. Gyventi sunku, bet vaidinti buvo galima. Ar pasitraukimas iš Tėvynės prieš 30 metų priklauso tragedijai, nesimu atsakyti, bet žinau, kad tie, kurie juokiasi, gyvena ilgiau. Tragedija veda į mirtį, o komedija į gimimą — pasi-

rinkite patys. Parfrazuojant Vincą Kudirką, tauta, nelyginant hidra, vieną galvą nukirtus, tuoj atauga kita. Štai, ataugo Rochesteris. Ataugės ir kitos, nedėkingo gyvenimo nukirstos mūsų teatro galvos. Kol esame gyvi, nusiminimui pagrindo nėra.

Anatolijus Kairys

Scena iš J. Gliaudos "Nakties" I-jo veiksmo. Iš kairės: D. Barauskaitė, S. Pautienienė, Rimas Žukas.

Foto V. Noreika

● Act I of "Night time", by J. Gliuda, the drama performed in Chicago by Los Angeles Lith. Drama group.

TEATRO FESTIVALIS

Los Angeles Dramos Sambūris, suvaidinęs J. Gliaudos 3-jų veiksmų dramą "Naktis".

Iš kairės: rež. D. Mackialienė, M. Prišmantas, V. Ažuolaitis, S. Pautienienė, R. Žukas, R. Urbanienė, D. Barauskaitė ir V. Jatulienė.

Foto V. Noreika

● Los Angeles Lith. Drama group artists who performed in Chicago's Theatrical Festival.

Hamiltono dramos teatras "Aukuras", suvaidinęs V. Alanto komediją "Šiapus už dangos". Rež. N. Dauguvietytė-Kudabienė. Foto V. Noreika

● Hamilton Lith. Theatre group, from Canada, presented "This Side of the Curtain" by V. Alantas.

Vaidino: A. Stanevičius, M. Kalvaitienė, E. Dauguvietytė, A. Ulbinas, L. Stungevičienė, K. Bungarda, A. Laugalys.

Scenos paruošimas — K. Mikšys. Butaforija — A. Petraitenė. Scenos paveikslai — L. Stungevičienė. Grimas — S. Ilgūnas.

Clevelando Lietuvių Radijo valandos "Tėvynės Garsai" vedėjas J. Stempužis kalba į pagelbininkus, kurie per 25 metus praturtino radijo valandos programas. Iš k.: A. Zorskienė, O. Mikulskienė, Z. Peckus, A. Mikulskis, V. Maželis ir Žilionis.

● J. Stempužis, director of Cleveland's Lith. Radio Program "Echoes of Homeland", addresses his colleagues on the 25th anniversary of their dedicated work.

Rochesterio Jaunimo Teatras, suvaidinęs Vinco Kudirkos "Viršininkus"; scenai pritaikė J. Jankus. Rež. A. Cieminis. Foto V. Noreika

● Lith. Youth Theatre group of Rochester brought the "High Officials" by V. Kudirka to Chicago's III Theatrical Festival.

Vaidino: R. Obalis, P. Matiukas, T. Klimas, K. Sabalytė, V. Butrimas, B. Petrauskas, P. Laukaitis, S. Žmuidzinas, K. Saladžius, B. Butrimaitė, J. Laukaitis, P. Klimas, P. Matiukas, V. Butrimas, D. Krokytė, R. Stankutė.

..Dekoracijos — D. Krokytė, Kalbos patarėjas — dr. A. Klimas.

Sufleriai — R. Krokytė, V. Dėdinaitė.

Grimas — S. Ilgūnas.

Chicago Jaunimo Teatras, suvaidinęs A. Kairio futurską "Mano senelis". Rež. D. Lapinskas. Vaidino: R. Maciūnas, V. Sparkytė, N. Sparkytė, A. Vaitkevičius. Foto V. Noreika

● Chicago's Lith. Youth Theatre's contribution to the III T. Festival was "My Grandfather" by A. Kairys.

HARTFORDO LITUANISTINEI MOKYKLAI 25 METAI

Šiais metais sukanka 25 metai, kai Hartforde pradėjo kurtis Lituanistinė mokykla. Ta proga, kad vaizdas būtų ryškesnis, verta pažvelgti į Hartfordo lietuvių istoriją. **Žvilgsnis į praeitį**

Pirmieji lietuviai Hartfordą pasiekė 1880 metais, o jau 1890 — Hartforde ir apylinkėse buvo kelios dešimtys lietuvių šeimų. Apie 1956 metus Hartforde buvo priskaitoma 6 tūkstančiai lietuvių, o su apylinkėmis (E. ir W. Hartford, Wethersfield, Windsor, Bloomfield, Newington, Farmington, Glastonbury) — ligi 10 tūkstančių. Tačiau tokių, kurie priklausytų lietuvių organizacijoms ar lankytų lietuviškus parengimus bus tik apie pora tūks-

kuri galutinai buvo baigta tik 1927 metais. 1923 metais už 50.000 dolerių nupirkta parapijos mokykla namas, kuriame darbas pradėtas 1924 m. su 164 mokiniais, 8 skyriais. Paskui mokykla išaugo iki 12 skyrių. Vadinas, susidarė pradinė (Grammar school) ir aukštesnioji (Grammar school) ir aukštesnioji je mokė Šv. Panciškaus seserys.

Tada toje Šv. Trejybės parapinėje mokykloje (pradinėje) buvo mokoma ir lietuvių kalbos po dvi pamokas savaitėje. Be to, dar jie turėdavo ir pridedamų pamokų iš ryto prieš pamokas. Tada jie mokėsi tikybos ir pagilindavo lietuvių kalbos žinias. Iš tų laikų ankstesniųjų ateivių vaikų yra minėtini šie buvę mokiniai: Pranas Mončiūnas, Antanas Mazalas, Pranas Klimas, Edvardas Mašiotas (Mazotas), Leonas Mašiotas (Mazotas) ir kt., viso apie 30 mokinių skyriuje. Ir žemesniame skyriuje, kur mokėsi Albertas Leonaitis, taip pat buvo mokoma lietuvių kalbos. Kituose skyriuose dar mokėsi lietuvių kalbos: Irena Leonaitytė, Valerija Kaunetėnaitė, Edvardas Pinevičius, Antanas Urbonas ir kt.

Ilgainiui, lietuvių vaikams mokykloje sumažėjus, o kitiems kad ir lankant mokyklą, bet lietuvių pamokomis nesidomint, lietuvių kalba iš pamokų sąrašo išnyko.

Nauja lietuviybės banga — Lituanistinės mokyklos mintis

Į šį kraštą atvykusi nauja lietuvių imigrantų banga, kai rusai komunistai okupavo Lietuvą, vėl pradėjo rūpintis lietuvių kalbos mokymu. Ta nauja darbo pradžia Hartforde buvo 1949-50 mokslo metai, kai veiklesnieji lietuviai pradėjo kiek padėti savo vaikams pasimokyti lietuvių kalbos.

Iš tų pionierių Hartforde reikia laikyti pirmąją — tai mokytoją Bronę Jucėnienę, jau Lietuvoje dirbusią per 10 metų mokytojos darbą, ir jos brolių Stasį Mineiką, buvusį Luokės pradž. mokyklos vedėją, dirbusį ten 14 metų. Jis ir davė savo seseriai mintį steigti Hartforde Lituanistinę mokyklą. Juozas Giedraitis ir Zigmas Strazdas gavo iš prel. Jono Amboto, Šv. Trejybės liet. parapijos klebono, sutikimą. Seselės, reguliarios mokyklos mokytojos, leido mokiniams pasilikti po pamokų 2 valandas kas trys dienos.

Darbas pradėtas 1950 metų vasario mėn. Iš pradžių pasilikdavo po 40 mokinių, jaunesnių ir vyresnių, įskaitant ir tėvus, kurie atvažiuodavo parsivežti vaikų. Žinoma, su tokia mišria grupe nedaug ką

Hartfordo Lituanistinės mokyklos 1963-64 mokslo metai, paskutiniai lietuvių namuose. — Aukštai, kairėj, mokyt. B. Šimauskienė, žemiau, kairėj, su tamsiais akiniais mokyt. J. Bernotaitė-DiBenedetto; iš dešinės ties viduriu trečia nuo krašto mokyt. N. Gailiūnienė; vidury, aukštai — mokyt. ir vedėjas Jonas Bernotas. Dešinėje stovi Tėvų kom. pirm. inž. Ben. Dapkus; aukštai ir kitur T. kom. nariai, mokinių tėvai ir mokiniai.

Foto Alf. Jaras

● The 1963-64 class of Hartford's Lituanistic School, with instructors and Parents' Committee members.

buvo galma nuveikti. Būdavo tik pasikalbama apie Lietuvą, jos istoriją, geografiją, žymesnius įvykius, ir tiek. Lietuvių kalbai iš to nebuvė naudos.

Pas Ireną Ruseckienę ir Konstanciją bei Vaclovą Nenortus buvo sušaukti susirinkimai ir nutarta daryti lietuvių kalbos pamokas šeštadieniais. Taip ir prasidėjo šios "vargo mokyklos" kelias. Nelengvas tai buvo darbas, bet ryžtingesnieji tėvai tesėjo ir dabar tebetęsia.

Lituanistinės mokyklos darbas

Šalia B. Jucėnienės į lietuvių kalbos ir lituanistinį darbą įsijungė K. Nenortienė, Irena Ruseckienė, Antanas Šliogeris, Boleslovas Brazauskas (miręs), dr. Antanas Šerkšnas (miręs), agr. Arbas (jis ypač daug yra padėjęs), vėliau Teklė Sereikienė, Alina Skrupskelienė, Teresė Norkienė, Zita Dapkienė, Iliminata Giedraitienė (mirusi) ir kt. Dar daug prisidėjo Konstantinas Rūkas

ir Pranas Stankus, kurie vaikščiojo po namus, ncrėdami sudaryti lėšų mokyklos reikalams.

Šalia lituanistinių pamokų, mokytojai rengdavo ir statydavo vaidinimus. B. Jucėnienė, paėmusi kokią posakį ar eilėraštį, sukurdamo scenos vaizdelį ir jį suvaidindavo. Šiame darbe daug padėjo E. Šliogerienė, pamokydama deklamacijos, paruošdama scenai kostiumus, o Elzbieta Šerkšnienė paruošdavo tautinius šokius ir kt. Prie vaidinimų parengimų yra prisidėję Juozas Benešiūnas, Julija Kirkutienė ir k.

Ir taip šis lituanistinis darbas tęsėsi, kol 1961 m. mokytoja ir vedėja Br. Jucėnienė iš Hartfordo išvyko. Tada mokyklos vadovavimą perėmė mokytojas Jonas Bernotas. Su juo dirbo dar šie mokytojai: Nina Gailiūnienė, Birutė Šimanskienė, Jūratė Bernotaitė-DiBenedetto, dr. A. Šerkšnas, kuris vėliau perėmė ir Lituanistinės mokyklos vadovavimą, ir muzikas Jurgis Petkaitis.

Bronė Jucėnienė, organizatorė, mokytoja ir vedėja Hartfordo Lituanistinės mokyklos 1949-1961 m.

● B. Jucėnienė, organizer principal and instructor of the Hartford Lituanistic School, 1949-61.

tančių. (Atvykusių po 1949 metų priskaitoma apie 3.000 lietuvių. — L. E. 8 t.).

Pradžioje lietuviams Hartforde jungtis ir stiprėti pradžią davė 1898 m. įsteigta kun. J. Žebrio pastangomis lietuvių parapija. Jis atvažiuodavo iš New Britaino ir čia išnuomotame kambaryje laikydavo mišias ir darydavo susirinkimus. To paties kunigo pastangomis 1900 m. lietuviai įsigijo nuosavybę — žemės sklypą už \$10,000, kurie per dvejus metus buvo išmokėti.

Tačiau didžiausius darbus Hartforde įvykdė atvykęs čia 1912 m. kun. Jonas Ambotas. Jis prie turimos žemės pripirko dar dvejus namus ir pradėjo statydinti bažnyčią,

1964 metais Hartfordo lietuvių kolonijai padaryta didelė skriauda: mokyklos namas parduotas ir nugriautas, o parapijinės mokyklos uždarytos. 1963-64 mokslo metai savaime name buvo paskutiniai.

Mokykla svetimuose namuose

Hartfordo Lituanistinė mokykla šeštadieniais turėjo ieškoti patalpų svetimuose namuose ar mokyklose. Iš pradžių ji patalpas nuomavo Hartfordo Kincela mokykloje. Tačiau ten buvo per brangu. Po metų mokykla perėjo į Šv. Trejybės liet. parapijos salę, kurią klebonas kun. Juozas Matutis leido naudotis nemokamai. Bet čia darbuotasi taip pat tik vienerius metus, nes šalia salės yra tik vienas kambarys, o su kitais skyriais ar grupėmis tekdavo mokytis salėje. Toks darbas buvo neįmanomas. Tada lietuviai išsūpino patalpas Šv. Petro parapij. mokykloje, kur dirbo trejus metus. Po to pusantro metų H. Lit. mokykla veikė Burns mokykloje, o dabar jau kuris laikas pamokoms patalpas nuomoja Batchelder miesto mokykloje prie New Britain Ave. ir Newington Ave. gatvių kampo. Mokykla nauja, graži, toliau nuo gatvių, bet tai vis ne sava...

Hartfordo "Švyturio" Lituanistinėje mokykloje dabar dirba šie mokytojai: Dalia Dzikienė — vedėja, Virginija Aleksandravičiūtė, Danutė Šliogerytė, Birutė Zabulienė, K. Raškevičienė, kuri dirba su vaikų darželiu, kun. Vytautas Bitinas, Aldona Vitėnaitė ir Alf. Dzikas.

Be šių, Hartfordo Lituanistinėje "Švyturio" mokykloje dar yra dirbę šie mokytojai: Apolonija Vitkuvienė, (penkerius metus su vaikų

Los Angeles šaulių baltos 1974 m. spalio 10 d. programos atlikėjai: iš kairės — Br. Budriūnas, J. Čekauskienė, A. Pavasaris ir J. Janušauskas.

Foto L. Kantas

● At the annual ball of the Lith. National Guard, Los Angeles chapter, on Oct. 10th: the artists of the program.

darželiu), Lionė Simonaitienė, Danutė Grajauskienė, dr. Elona Vaišnienė, Birutė Zdanytė, Stefanija Rūkienė, kun. Jonas Rikteraitis, Irena Jalinskienė, Regina Gatavickaitė, Aldona Končienė, muz. J. Petkaitis.

Mokykla bendradarbiauja su LB Švietimo Taryba, naudojasi jos išleista vadovėliais, programa ir instrukcijomis. Hartfordo LB apylinkė prisideda taip pat, ypač baigiant mokslo metus, nupirkdama mokiniams dovanėlių ir kitokiu būdu.

Mokyklos lėšų reikalais rūpinasi tėvų komitetas. T. komitetą dabar sudaro Birutė Bernotienė, Danguolė Banevičienė ir Danutė Brazdžionienė.

Jei kam kada teks važiuoti per Hartford'ą, Conn., tai prie Capitol Ave. ir Broad St. gatvių sankryžos rasite ARCO gazolino stotį — pagalvokite, kad čia tame gražiame sklype kadaise buvo Šv. Trejybės pradžios ir aukštesnioji mokyklos. Šios mokyklos namuose buvo įsikūrusi ir Hartfordo Lituanistinė mokykla, su vaidinimais, tautiniais šokiais ir kitais jaunimo parengimais.

Laikai pasikeitė. Bet ir dabar rankų nenuleidžiame ir darome, kas galima, kad jauniausioji karta išmoktų lietuviškai ir pažintų savo tėvų ir senelių kraštą Lietuvą.

Jonas Bernotas

Hartfordo "Švyturio" Lituanistinės mokyklos mokiniai ir Tėvų komitetas 1974-75 mokslo metais.

Iš kairės: D. Dzikienė, mokytoja ir vedėja; V. Aleksandravičiūtė, D. Šliogerytė, B. Zabulienė, B. Bernotienė (Tėvų kom.), K. Raškevičienė, kun. V. Bitinas, A. Vitėnaitė, D. Banevičienė (Tėvų kom.), D. Brazdžionienė (Tėvų kom.), Alfonsas Dzikas.

Foto A. Dzikas

● The 1974-75 class of the Hartford Lituanic School, with members of the Parents' Committee.

Juozas Stempužis apdovanoja pažymėjimais M. Lenkauskienę ir inž. R. Kudukį už prisidėjimą prie radijo programų paruošimo.

● J. Stempužis expressing recognition to collaborators of his radio programs (Cleveland).

Clevelando Lietuvių Radijo valandos "Tėvynės Garsai" ved. J. Stempužis kalba į pagelbininkus, kurie per 25 metus praturtino radijo valandos programas. Iš k.: A. Zorskiene, O. Mikulskienė, Z. Peckus, A. Mikulskis, V. Maželis ir Žilionis.

● J. Stempužis, director of Cleveland's Lith. Radio Program "Echoes of Homeland", addresses his colleagues on the 25th anniversary of their dedicated work.

PAJAMŲ MOKESČIŲ

(Income Tax)

patarnavimo reikalais kreipkitės į ANTANĄ SKIRIŲ — telefonu NO 4-2919.

A. Skirius jau virš 20 metų dirba šioje srityje ir yra tarnavęs Treasury Dept., Internal Revenue Service įstaigoje (San Francisco, Calif.) kelerius metų.

Dėl laiko prašoma iš anksto susitarti telefonu Skambinti: NO 4-2919

V. Ramonas

CROSSES (KRYŽIAI)

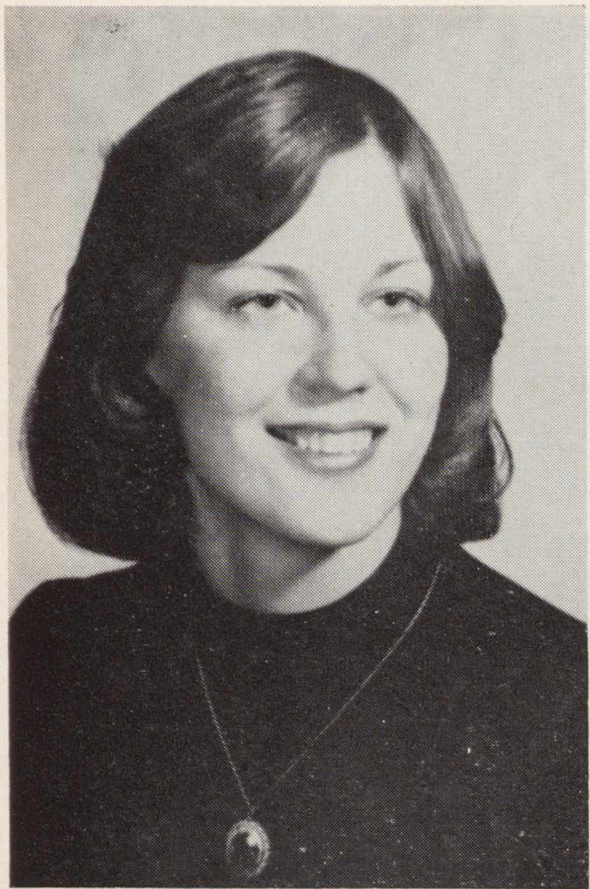
Romanas

Į anglų kalbą vertė Milton Stark. Ilustruota grafiškais piešiniais. 329 ps.

Kaina \$4.00

LITHUANIAN DAYS

4362 Sunset Blvd., Hollywood Calif. 90029

Dail. Danguolė Stončiūtė.
Artist Danguolė Stončiūtė.

DANGUOLĖS RITOS STONČIUTĖS GRAFIKA

Stebint 1974 metų mūsų kultūros apraiškas, reikia būtinai stabtelėti ties vienu iš daugelio džiuginančiu įvykiu, kur buvo palankiausiai sutiktas lietuvių visuomenės ir teigiamai meno kritikų įvertintas. Tai jaunos dailininkės Danguolės Stončiūtės meno darbų debiutas — trijų jos dailės darbų parodos. Pirmoji įvyko balandžio 28 — gegužės 12 dienomis Mundelein kolegijoje, antroji — liepos 31 — rugpj. 9 — Ateitininkų draugijų Dainavos stovykloje ir trečioji — rugs. 20-29 dienomis Čiurlionio galerijoje Chicagoje. Tose parodose buvo išstatyta litografijos ir oforto darbų, lino raišinių, piešinių tušu ir dekoratyvinės keramikos — vazų, žvakidė, paukštė, ašotis, — viso apie 40 darbų.

Danguolė Stončiūtė baigė Chicagoje Mundelein kolegiją FBA laipsniu 1974 m. 1972 metais baigusi Pedagoginį Lituanistikos Institutą, dabar atlieka mokytojos praktiką Kazimieriečių Marijos High School ir toliau žada tęsti meno studijas Chicagos Meno Institute. Studentavimo metais ji aktyviai dalyvavo įvairiose lietuvių meno parodose ir yra laimėjusi keletą premijų, be to, yra nupiešusi viršelius VI. Šlaito, Ž. Bilaišytės ir dviem J. Švabaitės knygoms.

Jau Mundelein kolegijos parodoj D. Stončiūtės darbai žymiai išsiskyrė iš kitų absolventų darbų. Ji yra originali, savo darbais įrodanti, kad techniškai lengvai susilygina su savo buvusiais mokytojais arba juos net pralenkia.

Kokia yra plati ir įdomi grafikos sritis — sunku ir aprašyti. Grafikos suvestinės nerasime nė viename vadovėlyje. Nūdienė išstobulinta spaudos technika grafikai ir grafikams stato daug ir tikslaus darbo atlikimo reikalavimų. Daug ką galima išmokyti meno mokyklose ir institutuose, bet išmokus nevisada sekasi žinias praktiškai įgyvendinti. Danguolei tas pavojus negresia — jos sugebėjimai ryškiai matyti iš jos darbų, išėinančių iš rėmų, kuriuos jai davė mokykla.

Jos **kūrybos dvasia** yra lietuviška. Kas pažįsta Čiurlionį, Galdiką, Višulą, Petravičių, Augių, Jonyną, Ratą, Gailių, Kučą, Repšį, Stančikaitę, Sodeikienę..., tas lengvai susivoks, kad Danguolė Stončiūtė priklauso lietuvių grafikų šeimai.

D. R. Stončiūtės **grafika** pasižymi tobula technika ir kruopščiu atlikimu. Dailininkė stengiasi iki smulkmenų pateisinti savo sugebėjimą valdyti bet kokią grafikos priemonę ir išreikšti logiška forma idėjos turinį.

Kompozicija Stončiūtė grafikoje yra sudėtinga, plačios apimties ir talpi. Kai kurie kūriniai pasižymi orkestrine struktūra ir skambesiu, kiti barokine architektonika (Kompozicija tušu, Kompozicija II, Mintys; Rūko paslaptys;; Išsivystymas I, II ir III.)

Forma čia atitinka idėjos tikslui. Ten, kur sekama tautosaka, Stončiūtė yra reali; kur ji iliustruoja, ten naudoja stilizaciją; bet apskritai ji yra abstraktinės minties reiškęja.

D. Stončiūtės dailės parodas yra nagrinėję ir vertinę keli mūsų jaunosios kartos meno kritikai. Raimundas Lapšys — "Gerų rankų gera pradžia" (Draugas, gegužės 4 d.); Aldona Zailskaitė — "Kai grafika yra plastiška ir dinamiška (Draugas, rugs. 28 d.); Petras Aleksa "Danguolė Stončiūtė bando pasaulį padaryti gražesnį ir geresnį" (Mūsų žinios, rugs. 29 d.).

Pažymėtini šie Stončiūtės grafikos darbai: Kompozicija I, II ir III; Auka; Paskendę rūmai; Prie jūros, ciklas — I, II, III ir VIII; Išsivystymas — I, II ir III ir kt.

Jaunai dailininkei D. Stončiūtei linkėtina šiame visų galimybių krašte nepasimesti ir savo talentu parodyti lietuviškojo kūrybingumo dvasią ir formą, kaip tautos genijaus išraišką. **M. Ivanauskas**

Danguolė Stončiūtė

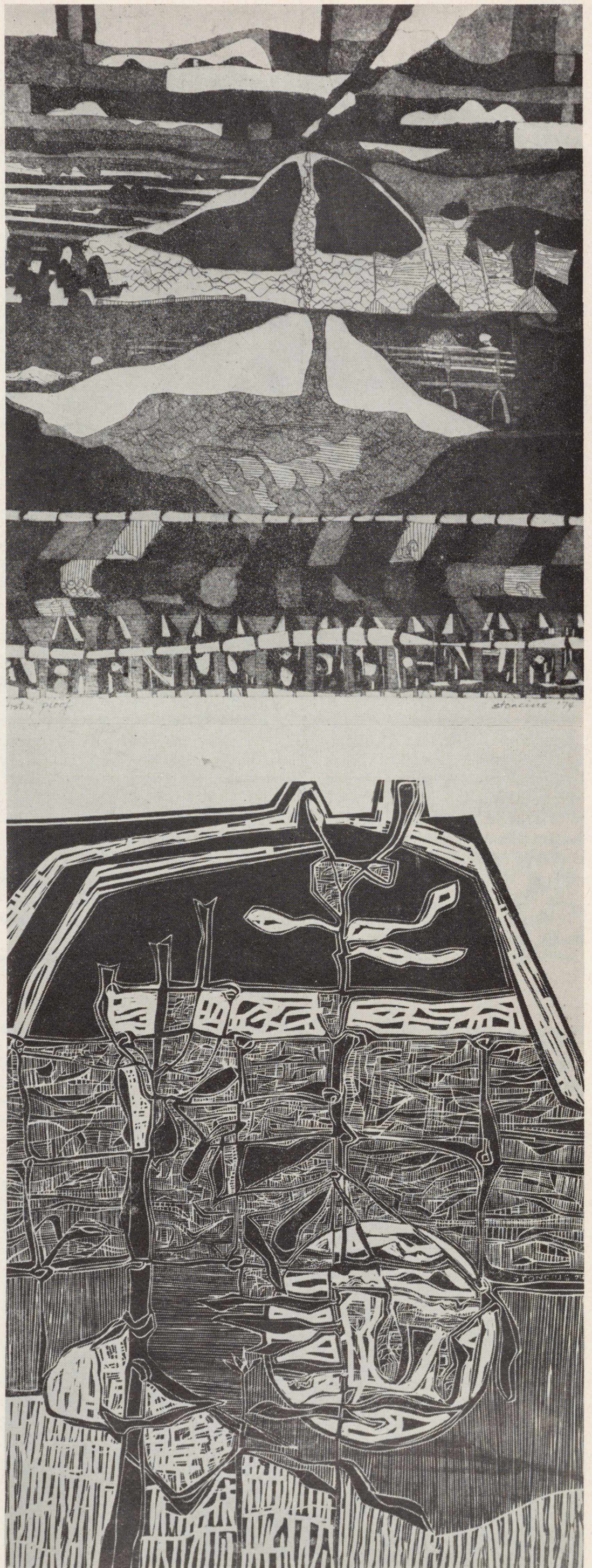
PRIE JŪROS, ofortas.

● At the seaside.

KOMPOZICIJA. III Lino raižinys.

● Composition III, an etching by D. Stončiūtė.

Foto V Noreika

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

JANUARY

1975

On Dec. 12th, 1974, Simas Kudirka (right) was being introduced in Washington, D.C., by Lithuanian officials to American Senators and Congressmen, media representatives.

On photo, l. to r. Mrs. M. Šulskis, sen. Robert Griffin (R., Mich.), E. Šumanas (Public Relations Director, Joint Baltic American Committee), Mrs. Eugenija Kudirka, Congressman R. Hanrahan (R. Ill.), Simas Kudirka.

● Simas Kudirka Washington susipažino su daugeliu kongresmanų ir senatorių, kurie prisidėjo prie jo išlaisvinimo. Nuotraukoje jį mato su dviem senatoriais ir Baltų jungtinio komiteto pirmininku.

THE LIBERATION OF SIMAS KUDIRKA

(Media and other publications)

Radio Liberty Dispatch

SIMAS KUDIRKA INTERVIEWED FOR RADIO LIBERTY'S FIRST BROADCASTS IN LITHUANIAN

NEW YORK — Preparations for the initiation of Lithuanian language broadcasts over Radio Liberty, scheduled for January 1975, are so far advanced that a 90 minute November 20th interview with Simas Kudirka, the Lithuanian sailor whose four year struggle to leave the Soviet Union was finally successful earlier this month, can be used as the basis for a series of broadcasts by RL shortly after the New Year.

Simas Kudirka's futile attempt to defect from a Soviet ship to a U.S. Coast Guard cutter on the high seas in November 1970 received full coverage over Radio Liberty although there were no broadcasts in Lithuanian at that time.

The unofficial Russian transcript of Kudirka's subsequent trial for treason, circulated in samizdat in 1971, was read verbatim over the air in Russian and in translation into other languages of the Soviet Union. RL also reported fully on the steps leading to Kudirka's receipt of American citizenship, release from prison and emigration with his American-born mother earlier this month.

Radio Liberty plans to begin with weekly programs in the Lithuanian language in January and February 1975. A full program schedule including thirty minute daily broadcasts in Lithuanian will go into effect at the beginning of March 1975. The programming will include news, world press reviews, news and political analysis, historical, cultural and human rights broadcasts with special focus on Lithuanian interests.

Radio Liberty, which is financed by U.S. Congressional appropri-

tions, has been broadcasting in up to 18 languages of the Soviet Union since 1953. Radio Liberty received U.S. funding and authorization for broadcasts in Lithuanian for the first time in 1974.

As a result of efforts by a number of Congressional leaders this past year, Radio Liberty was also authorized to initiate broadcasts in Estonian and Latvian as soon as funds are available. The search for programming staff in those languages is already underway.

The American Press

Alongside with the great impact the radio world-wide communications had in happily resolving the Lithuanian sailor Simas Kudirka's fate after his last 4 years of ordeal, foremost tribute must be given to the incessant, beneficial coverage work of the American press, nation-wide and with inclusion of the country's leading papers.

To cite, for example, but a few climaxing headlines that to this moment still keep announcing —

LITHUANIAN SAILOR BACK,
Continued next page

Simas Kudirka at the Lithuanian Cultural Center in New York among Lithuanian officials. Also present is Congressman R. Hanrahan.

● Simas Kudirka Kultūros židiny New Yorke. Iš kairės: Lietuvos kons. A. Simutis, Batuno pirm. K. Miklas, M. Šalinskienė, S. Kudirka, kongresm. R. Hanrahan, Rožė Mainelytė.

THE LIBERATION...

GREETED WARMLY THIS TIME (Dayton Daily News, Nov. 6, 74);

HOME IS THE SAILOR — AFTER 4-YEAR NIGHTMARE IN SOVIET PRISON (The Boston Globe, Nov. 6, 74);

KUDIRKA BACK IN U.S. AS AMERICAN CITIZEN (The Gardner News, Mass., Nov. 6, '74);

LITHUANIAN SEAMAN FREED BY SOVIET PONDERS FUTURE IN U.S. (New York Times, Nov. 7, 74);

U.S. — DREAM WORLD — TO FREED SAILOR (Chicago Tribune; and etc in series of other papers.

Simas Kudirka is being received by city mayors (Cleveland, New York, Los Angeles, Chicago...), awarded honorary citizenship.

According to Buffalo Evening News (Nov. 22, 74): "Kudirka to Visit Cutter" — writing on the invitation he was given to lunch aboard the VIGILANT on the 4th anniversary of his unfortunate surrender from this ship to the Soviets.

Simas Kudirka presented to Americans in Washington, D.C.

Lithuanians and their friends in the nation's capital have succeeded

in commemorating the rescue of their valiant seaman with a series of notable events on December 12th there.

Sen. Jacob Javits's reception in honor of Simas Kudirka was attended by 30 invited guests. Present among them were Senators, Republican Minority Leader Hugh Scott, James Buckley, and Harrison Williams; Congressmen, Robert Hanrahan, Lester Wolf, Ed Koch, Joseph Addabbo, Joshua Eilberg, Ben. Rosenthal, James Symington, Ed Derwinski, and other American representatives.

This one and one-half hour reception took place in the Senate premises. It was a rare occasion for Lithuanians to meet with an impressive number of American political leaders and openly discuss their important problems of liberation. Congressman Lester Wolf of New York offered to have an even greater meeting of discussions which would be held in the metropolis and could be broadcast over New York TV Ch. 11 and relayed in 30 other states.

Prior to this meeting Simas Kudirka had another private reception by Senator Henry Jackson.

A subsequent reception on December 12th, '74, was given by the Lithuanians, and attended by 100 guests, thirty of them U.S. senators and congressmen.

Besides a press conference held, a visit was paid to the Lithuanian Legation in the capital. And the same evening another reception followed, hosted by Balts in the Latvian Home.

Of the Lithuanian representatives participating — Mrs. Daiva Kezys and Mr. Romas Kezys (of "Lights of Freedom", WHBI, N. Y., see p. 23) called upon Congr. John Ashbrook (Ohio) and arranged for Simas Kudirka and his dissident colleague Vaclovas Sevrukas, to testify in Hearings of the reconvening Congress — against the activities of the Internal Security Committee in occupied Baltic States.

Compiled by A. M.

"Let Our Country Go"

On November 23rd, 1970, a Lithuanian seaman, Simas Kudirka, attempted to defect from a Soviet ship to the U.S. Coast Guard Cutter Vigilant while the two ships were moored alongside each other in the waters off of Massachusetts. The attempt failed when Coast Guard authorities ordered Kudirka returned to the Soviet ship. Kudirka was tried and sentenced to a 10 year term in a "labor camp". It appeared as though Kudirka was lost to the world.

However, the incident did not go unnoticed by the people of the United States. In New York, Cleveland, Washington, Chicago as well as in other cities, Americans of Lithuanian heritage marched in protest of the action in this case. In downtown L. A., college students from USC, Loyola, Cal State L.A. as well as UCLA organized a great march in support of Kudirka.

Through these mass demonstrations, as well as letter writing campaigns to the press and to Washington, many public officials began to take interest of the event. The actions of the protesters were not in vain, when last week, because of the work of the Congress and the State Department, Simas Kudirka and his family were returned to the United States.

Meanwhile, Sen. Henry Jackson (Wash.) steadfastly clung to his amendment which required the Russians to release 60,000 immigrants a year in return for favorite nation status, and U.S. grain.

These two events lead to two assumptions. First, the Russians government of the Soviet Union is very conscious of U. S. public opinion. Second, the Russians would shit in their pants for our grain and technology.

Continued next page

The Lithuanian Students' Association believes that the U.S. should continue the diplomacy called "détente", if it is used for constructive purposes. Even today, the economic power of the U.S. is a much more effective tool than either diplomacy or the military. The U.S. should use this power whenever and wherever it can to help the oppressed people within the Soviet Union.

The Jackson Amendment is great for minorities within the Soviet U., such as the Jewish population. However, it would be a disaster if it were applied to the nations within the Soviet Union such as Lithuania, Latvia or Estonia.

Latest statistics, as published in the L. A. Times, show that Latvians make up only 56% of the population in Latvia, and the Estonians are not much better off. The Lithuanians, with over 80%, have been the most successful in resisting massive efforts by the Russian government to "russify" the Lithuanian population. Nevertheless, Operation Russia is continuing in the Baltic States. Mass emigration would only harm the nationalistic struggle.

Lithuanian students have shown great opposition to the dreaded Russian regime. In 1971, a university student, Romas Kalanta, drenched himself with gasoline and burned himself in the main park of Kaunas. This incident was followed by massive riots which were put down by Russian storm troopers. Kalanta was buried in an unmarked grave, but people discovered the site and deluged it with flowers and wreaths. The Russians, wary of another popular uprising, moved the body.

The great nationalistic upsurge in Lithuanian students has also been seen by their interest in Lithuanian humanities courses in the universities, and their pride in Lithuanian folk culture and traditions. A student-clergy coalition has formed one of the most formidable underground movements in the Soviet Union.

These events show the desire of Lithuanians, young and old, for freedom from their Russian overlords, who drain the country economically and physically.

Thank you, Sen. Jackson, for your amendment. But, take note: **The Lithuanians do not cry...** "Let our people go!" We cry, "Let our country go!"

Editor's Notes —

The above article by stud. Irene Leonavičius (Leonavičiūtė) has been published by the UCLA DAI-

LY BRUINS, Nov. 18, 1974, Los Angeles.

In conclusion we wish to draw attention to two books that have appeared already on the dramatic events of Simas Kudirka's sacrifice:

1. SIMAS, by Jurgis Gliuda, Manyland Books, Inc. Woodhaven, N. Y. 1971. 120 pages. \$5.00.

2. DAY OF SHAME, by Algis Rukšėnas. David McKay Co., Inc. New York, 1973. 368 pp. \$8.95.

Both books are available at the "Lithuanian Days" Publishing House, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

3. Attempted Defection by Lithuanian seaman S. Kudirka. (Hearings before the Subcommittee on State Dept. Organization and Foreign Operations of the Committee on Foreign Affairs of the House of Representatives of the 91st Congress).

This record is obtainable through Room 2170 Rayburn House Office Building House of Representatives Washington, D. C. 20515

4. Two case studies have appeared in the NAVAL WAR COLLEGE REVIEW, May 1971, No.9

a) Col. C. R. Mana

"Asylum Denied: The VIGILANT Incident".

b) Prof. Louis S. I. Goldie

"Legal Aspects of the Refusal of Asylum by United States Coast Guard on Nov. 23, 1970".

5 A vast coverage of Lituanistics in the American press and other media is presented by the Knights of Lithuania organization in their monthly VYTIS, Mountain-side, New Jersey, and their Supreme Council Bulletin (Lithuanian Affairs Committee Chairman, Dennis G. Mažeika, M.D. — 56 Lovering Avenue, Buffalo, N. Y. 14216).

Clem's Polskie Deli

* Specializing in home made Fresh & Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

* Featuring Imported Krakus Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new BAKERY-KITCHEN IT'S CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles 759-5058

His Life Was Transformed by a Library

"Inscribed here are the words of an immigrant whose life was transformed by the Library and whose estate now enriches it.

In memory
MARTIN RADTKE
1883-1973

I had little opportunity for formal education as a young man in Lithuania, and I am deeply indebted to The New York Public Library for the opportunity to educate myself.

In appreciation, I have given the Library my estate with the wish that it be used so that others can have the same opportunity made available to me."

Unveiling a plaque with the above inscription the director of The New York Public Library, Richard W. Couper, was speaking on Oct. 1st, 1974, to his colleague librarians and to representatives of New York City, as well as to several hundred witnessing guests, about the late Martin Radtke, a unique benefactor of this public institution.

The New York Public Library on 5th Avenue and 42nd Street had been bequeathed an estate of \$368,000 by one of its ardent and long-time readers, M. Radtke, deceased at the age of 89 in March

1973. A donation from a person unknown of the largest share of his wealth, to an institution which he cherished as his own university.

The story of A. Radtke, as now gathered, is this. Born in Šilutė, Lithuania, a mother-less child since 3 years old, he grew up working and later left for Germany, where he labored at the Krupp Works until WW I. 30 years old he came to the United States and practicing as a nurseryman in New Jersey he began his self-education, moved to Manhattan and started reading up on economics, finance, investment. His Old World savings had vanished but he started anew. Successful at the stock markets by the late 1920's he was a wealthy man. The depression forced him to return to nursery work and start all over. Only in 1946 could he retire and dedicate himself to his single pursuits, the stock market and The Public Library. His studies now comprised art, literature, history. He would occasionally travel to Europe; kept on sending parcels to his relatives behind the Curtain. Before the latest recession on the stock markets the self-educated financier had already become a millionaire. (From "Darbininkas", Oct. 11, '74).

Artistic and Sturdy

Henry Valiukas came to the U.S. in 1951, bringing along his German-born wife and young family. This was after he had been liberated by American troops from a concentration camp.

Settling in N. Dakota the newcomers soon moved to St. Paul's city and later started looking around for a house, a "country" one. The house acquired, Valiukas put to advantage a skill he had been developing since childhood, that of a stone mason. He would remodel the new house all stone, as permanent and durable as could be. Initial hardships were severe as the family bore freezing temperatures and for four years Mrs. Valiukas had to carry water from neighbors. However twenty years of labor has transformed the residence: a stone pond, marble steps leading to the basement, slate steps to the second story from where a 10-foot waterfall is to cascade into the pond; a marble table and a countertop flanking a brick wall that encases a stove and reaches to the ceiling.

With the aid of an elderly Norwegian stone craftsman came artistically designed work, beyond that foundation laying in Lithuania or the stone work done in Russian and German concentration camps.

Today "nestled on a five-acre wooded site perched high above the Mississippi River, the house and its surroundings offer constant reminders of Valiukas artistry, in stone cutting and sculpture, in stained glass windows.. A giant pile of marble, slate and granite rests near the driveway and a finely chiseled and ferocious gargoyle sits on Valiukas' table..."

And the artisan can speak of near the driveway and a finely finished will no more need repair work or painting, will be geared from within and without to perpetuity.

"There is no question that stone crafting is a dying art", Valiukas said, talking English with a Lithuanian accent, though he speaks six other languages too. However, his particular work is in demand: for Japanese gardens, for retaining walls and patios, stone separations for various types of kitchen gardens, on projects requiring hundreds of tons of stone and costing amounts of five figures of dollars. And his application of stone and stained glass for interiors is artistic, not only sturdy. (From: Jackie Roedler in Pasadena, STAR-NEWS, June 16, 1974, condensed).

Some delegates at the Supreme Committee of Liberation of Lithuania at the VLIK annual Convention Dec. 7th and 8th. in Boston. From left — P. Viščinis, Manager of Lith. Radio Program, Boston, Mass.; Danguolė Razutytė (behind him); A. John Skirius, K. Miklas, Chairman of BATUN, A. Skirius, delegate of Lith. Unity Movement; Dr. J. K. Valiūnas, Pres. of VLIK; J. Valaitis Vicepres. of VLIK, Stelmokas, Vicepres. of VLIK; V. Radzivanas, a delegate.

VLIK and Lithuanian Sovereignty

The Supreme Committee for Liberation of Lithuania (V-yriausias L-ietuvos I-šlaisvinimo K-omitetas, or VLIK) held its last year's convention in Boston, December 7th and 8th.

This organization, the long-time representative of many facets of Lithuanian sovereignty, had come to life during the turbulent years of WW II, when Lithuania became the victim of German occupation (1941) following an earlier one of the soviets (1940). Upon Germany's declaration of war on the USSR (June 22, 1941) the Lithuanian nation rose against the occupying soviet forces and within a few days had already taken over control of its country and instituted its own government, led by the late acting Prime minister the most eminent educator, philosopher and resistance leader — Juozas Brazaitis, days before the Wehrmacht invaded Lithuania on its march against the bolsheviks.

Similar uprisings in Latvia and Estonia freed the whole Baltic territory and incidentally made groundless the claims of some German nazi politicians of having liberated the Baltic people from Communism.

The Wehrmacht having passed through the Baltic on its advances to Moscow and Leningrad, Nazi authorities established themselves in Lithuania, Latvia and Estonia — on titles of occupational commissars and trustees. In reality however the Nazi politicians strove and soon succeeded in undermining the re-establishment of the full independence of the Baltic States.

After liquidation of the open national government in Lithuania

the country's struggle had to take underground cover. Gradually national discipline prevailed and resistance formed itself and developed mainly into a laicist organization composed of independence day political party representatives (VLIK — Supreme Council of Liberation of Lithuania), plus a bloc of Catholic and other organizations, and spontaneous groups of guerilla fighters who continued struggling even after the second re-entry into the Balti of the red Army (1944).

At this moment VLIK, well organized since 1943, had to remove its headquarters abroad, to the West. Apart from the heroics of Lithuanians at home struggling to regain their full scale of independence — the VLIK in exile during the following three decades continued organizing, coordinating the work of other Lithuanians and their leading organizations now over the Free World; mostly even participated in fulfilling itself work in areas of politics, financial and information services, as needed for the overall reestablishment of a well functioning independent Lithuanian State and its government.

Accordingly, the December 7-8th VLIK'S convention was well attended as usually by representatives of its formative groups and other guest delegates. Among the decisions made were those of empowering the VLIK Board to establish closer collaboration with Latvian and Estonian counterparts and to seek aid at the Holy See for Catholics in Lithuania; also to declare the Lithuanian Diplomatic service as the formal carrier of Lithuania's sovereign continuity abroad.

A. A. Milukas

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7¼% — 6 metų su \$1,000, minimum
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum
Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Vėliavos duodamos nemokamai. Pradėjus naują taupymo sąskaitą, gausite vieną amerikietišką ir ant-
rą pagal savo pasirinkimą su stovu.

Kitos dovanos duodamos sąskai-
ton įdėjus atitinkamą sumą.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Pat-
ented in Switzerland and
Registered in U.S.A. and
Canada, Europa, Germany,
Austria. It cures Dandruff,
Falling Hair, Itching scalp,
enling Hair, Root growth,
Splitting ends, Strength-
and restoring NATURAL
HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald
or grey. 100% Guaranteed.

Listed in Druggist Red-Blue Book.
JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16
week supply \$6.00. Money Order,
P.P., Send today —

J I B LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

MARY HAMROCK

PIERCE — HAMROCK

M O R T U A R Y

921 Venice Blvd.

Los Angeles, Calif.

Phone: Richmond 9-6091

Administracija rašo —

GERBĖS PRENUMERATORIAI

A. Matulionis, Pittsburgh, Pa. J.
Vitėnas, Washington, DC, Leo Bag-
donas, Santa Cruz, Calif., Dr. Jonas
Jurgilas, Granada Hills, Calif., J. S.
Kriaučiūnas, Toledo, Ohio, V. Do-
niela, Coydon, Australia, Mrs. T.
Kovalienė, Mississauga, Canada,
Kun. dr. V. Pavalkis, Milpitas, Cal.,
Dr. S. J. Bartis, Nashua, N. H.,
Dail. Dagys, Toronto, Canada, A.
Skrebūnas, Toronto, Canada, Jonas
Stankus, Chicago, Ill., Prel. F. M.
Jūras, Putnam, Conn., K. Rimkus,
MD, Chicago, Ill., B. Macijauskienė,
Point Pleasant Beach, NJ, Prel. L.
J. Mendelis, Maltimore, MD, S. A.
Laucius, Chicago, Ill., A. Valys,
Detroit, Mi., Anna de Vabalas, Bar-
guisimeta, Venezuela, Evens Fu-
neral Home, Chicago, Ill., P. žemai-
tis, Plymouth, Mi., K. Aukštkalnis,
Eugene, Oregon, J. Černius, Clare-
mont, Calif., A. Daukantas, Santa
Monica, Calif.

AUKOJO LD PAREMTI

\$20 — Julija Bičiūnienė, Chicago,
Illinois.

Po \$10 Z Kun. dr. I. Urbonas,
Gary, Ind., M. Stankūnienė, Chica-
go, Ill., Kun. dr. V. Pavalkis, Mil-
pitas, Calif., Dr. Stanley J. Bartis,
Nashua, N. H.

\$6 — S. Jankauskas, Woodhaven,
N. Y.

Po \$5 — Aldona Andriušis, Dor-
chester, MA, Bronė Čižikas, Chica-
go, Ill., A. J. Rapšys, Norco, Calif.,
A. Vilčinskas, Gardener, Mass., J.
Stankus, Chicago, Ill., J. Šepetyš,
Detroit, Mich., Adv. E. Armanienė,
Baltimore, MD, J. Krištolaitis, Cle-
veland, Ohio, M. Ivanauskas, Cice-
ro, Ill., A. Pranys, San Francisco,
Calif., K. Degutis, Linden, NJ, Dr.
J. M. Bachulas, Brunswick, Maine.

\$3. — Dr. J. S. Kriaučiūnas, To-
ledo, Ohio.

Po \$2 — J. Dabrega, Brockton,
Mass., V. Petrauskas, N. Chicago,
Ill., Louise Eukoos, Washington,
DC, J. Juodvalkis, Chicago, Ill.,
St. Baniulis, Cicero, Ill., P. Slite-
ris, Waukegan, Ill., A. R. Igaunis,
Waetrbury, Conn.

Po \$1 — A. Babušienė, Los Ange-
les, CA, R. Lungys, Chicago, Ill.,
P. Pajojus, Detroit, Mich., J. Sa-
lys. Boring, Oregon.

PAIEŠKOJIMAS

Paieškau Vlado Plekaičio, gimusio Lietuvoje, kuris maždaug II pa-
saulinio karo metu pateko į Sao
Paulo, Braziliją.

Jo tėvas Pijus gyveno ir mirė
Maywood, Illinois, Jungtinėse A-
merikos Valstybėse. Tėvo brolis —
Jonas Plekaitis, kuris mirė, savo
testamente užrašė dalį savo turto
brolvaikiui Vladui. Prašau Vlado
Plekaičio, jo šeimos, arba kas žino
apie jį, parašyti man — turto ad-
ministratoriui ir globėjui: C. Liubi-
nas, 3244 East Dundas, Los Ange-
les, Calif. 90063. USA

ADMINISTRACIJA RAŠO

GARBĖS PRENUMERATORIAI,

M. Aleksandravičius, Woodhaven, N. Y.; Dr. J. Petrikas, Fairview Heights, Ill.; Kun. V. Gorinas, St. Charles, Ill.; P. Bielskus, Brooklyn, N. Y.

LD ŽURNALUI PAREMTI AUKOJO:

\$10 — Kun. F. V. Gorinas.
\$5 — Dr. J. Petrikas, Fairview Heights, Ill.
\$3 — V. Utara, Chicago, Ill.
Po \$2 — V. Apanavičius, Nottingham, Gt. Britain, Kun. V. Kartarskis, Dayton, Oh., B. Tautvilienė, Washington, DC.
\$1 — P. Bielskus, Brooklyn, N.Y.
Visiems nuoširdžiai dėkojame —
Administracija

Mūsų knygyne galite gauti daugelį kitų naujausių leidinių:

M. Gimbutienė, BALTS. \$8.50
Dr. J. Končius, Vytautas the Great
Minkštais viršeliais \$3, kietais \$4
Anglų-lietuvių k. žodynas. \$8.00
Lietuvių-anglų k. žodynas \$6.00
Rašykite

Lithuanian Days Publishers
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balyš Brazdžionis,
'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts
International.
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas,
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa",
St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas
Sydney — Kun. P. Butkus.
Glen Osmond, S. A. — E. Reisonienė.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušoras, A. Kuolas,
P. Misevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Valdybos pirm. VI. Gilyš, 1256 Mariposa
St., Glendale, Calif. 91205; tel. 241-1466
Izd. Jz. Mitkus, 2610 Griffith Pk. Blvd.,
Los Angeles, Calif. 90039; tel. 662-6591.
Programų vyr. red. St. Pautienienė, 841
Stanford St., Santa Monica, Calif. 90403,
tel. 828-3779.

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WBAL 97,9 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpie.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
7 programos savaitėje
Pirmad. ir penktad. — 11 val. ryte;
šeštad. ir sekmad. 8:30 — 9:30 ryte
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barkus.
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS
Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadenius)
Programos vedėjas Petras Petrutis.
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

LITHUANIAN RADIO FORUM
Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — Ralph Valatka
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Arba Briedis, Realty Tel. 883-5244.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE
WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 9:05 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — Kazys Gogelis.
13436 Garfield Ave., Detroit, Mich. 48239
Telefonas: 535-6683

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kazys, 217-25 54 Ave
Bayside, N. Y. 11364
Tel. (212) 229-9134; 769-3300

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni-
ka, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda
redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadieniais 6 val. popiet.
per WCMF-FM, 96,5 mc.
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580
Wilkins St., (14621); A. Cieminis, vicep.,
R. Kiršteinis, sek. 229 Nester St. (14621);
V. Žmuidzinis, izd., L. Laukaitienė, narė
Programų vedėjai: O. Adomaitienė, A.
Cieminis, V. ir N. Draugeliai, A. Dziako-
nas, St. Ilgūnas, R. Kiršteinis, Br. Krokys
V. ir B. Litvinai, J. Šipaila, D. Šturilienė
V. Žmuidzinis.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas L. Stankevičius.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laikų.
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIOJE

Įsteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60634
Tel. (312) 778-2100

Toliau šlutas, vald. pirm.

